

KINNITATUD
Keskkonnaameti
peadirektori 16.06.2020
käskkirjaga nr 1-2/20/9

Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2020–2029

Keskkonnaamet 2020

SISUKORD

1. ÜLDANDMED	5
1.1. Ala iseloomustus	5
1.2. Maakasutus	9
1.3. Huvigrupid	10
1.4. Kaitsekord	11
1.5. Uuritus	12
1.5.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud	12
1.5.2. Riiklik seire	13
1.5.3. Inventuuride ja uuringute vajadus	13
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	14
2.1. Elustik	14
2.1.1. Jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	15
2.1.2. Lõhe (<i>Salmo salar</i>)	16
2.1.3. Harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>)	18
2.1.4. Harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>)	19
2.1.5. Tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>)	20
2.1.6. Paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>)	21
2.1.7. Saarmas (<i>Lutra lutra</i>)	22
2.2. Kooslused	23
2.2.1. Metsastunud lited (2180)	24
2.2.2. Jõed ja ojad (3260)	25
2.2.3. Poollooduslikud kooslused	27
2.3. Vääriselupaigad	30
2.4. Maastik (jõeorg, terrassid, paljandid)	32
3. KÜLASTUSKORRALDUS	34
3.1. Olemasolev külastustaristu	34
3.1.1. Loodusõpperajad, tervise- ja spordirajad	34

3.1.2. Tähised, infostendid, puhkekohad	36
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE	39
4.1. Tegevuste kirjeldus	39
4.1.1. Riiklik seire	39
4.1.2. Hooldus, taastamine	39
4.1.3. Taristu	40
4.1.5. Eeskirjad, kavad.....	41
4.2 Eelarve	42
5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	44
Kasutatud allikad.....	48
Lisa 1. Pirita jõeoru MKA kaitse-eeskiri	50
Lisa 2. Väärtuste koondtabel.....	55
Lisa 3. Ulatuslike loodusõnnetuste likvideerimine ja metsakahjustuste leviku tõkestamine kaitseala piiranguvööndis.....	60
Lisa 4. Kaitsekorralduskava avalikkuse kaasamise materjalid	61
Lisa 5. Fotod (autor Imbi Mets).....	74

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 25 on kaitsekorralduskava kaitstavate loodusobjektide alapõhise kaitse korraldamise aluseks. Kaitsekorralduskava annab soovitud kaitseala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitsekorralduskava eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast – selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- anda lühike ülevaade ala eesmärkidest ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärgid, määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- koostada alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

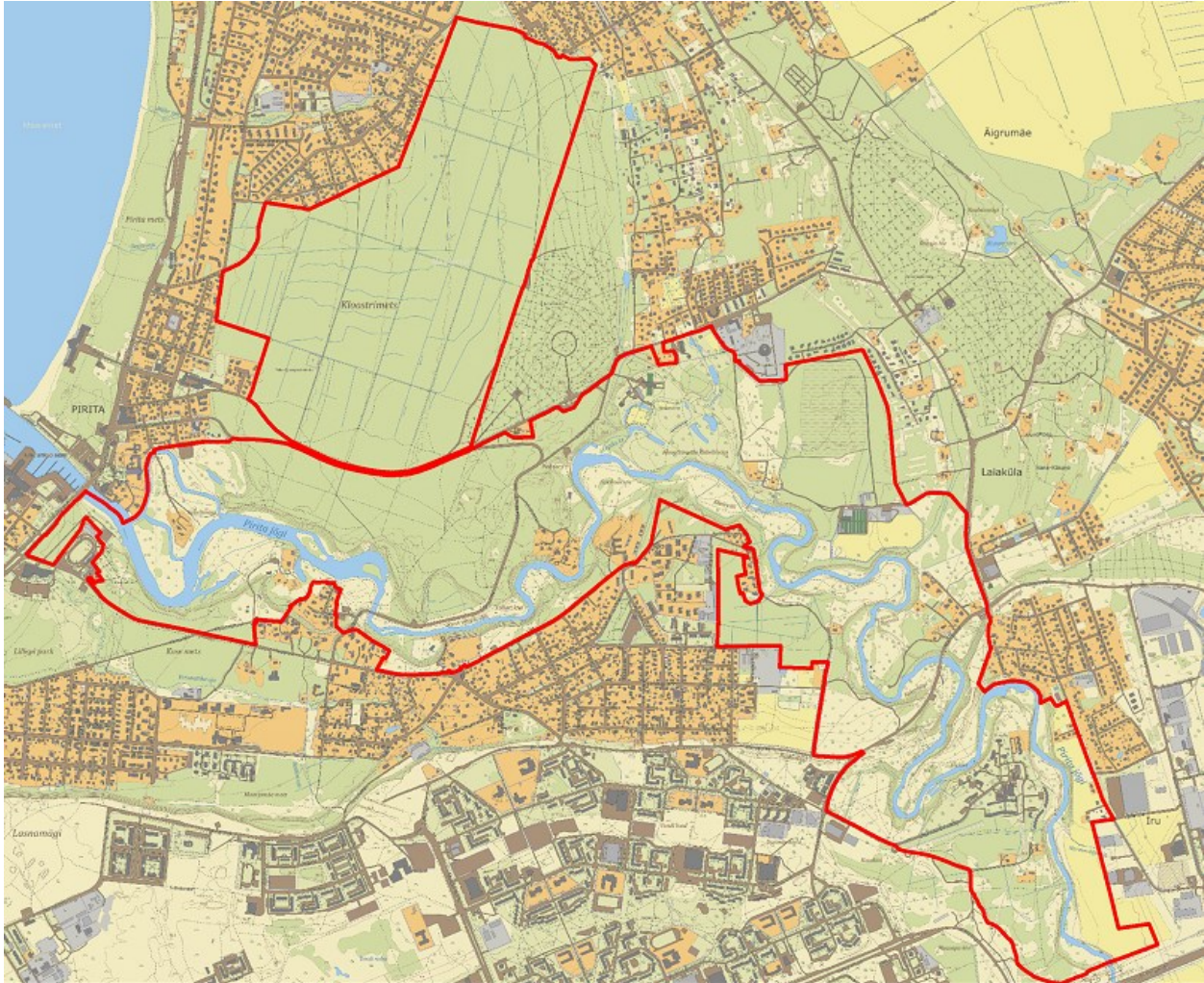
Kaitsekorralduskava koostamisel toimus Pirita Linnaosa Valitsuses (Kloostri tee 6, Pirita) 10. detsembril 2019. a kell 16.00 avalikkuse kaasamise koosolek. 4. veebruaril 2020. a kell 14.30 toimus samas koosolek, milles osalesid Keskkonnaameti, Riigimetsa Majandamise Keskuse, Pirita ja Lasnamäe Linnaosa Valitsuse, Tallinna Botaanikaiaia, Pirita Spordikeskuse, Tallinna Linnvaraameti, Tallinna Kommunaal- ja Keskkonnaameti esindajad. Koosolekute protokollid ja osalejate nimekirjad on kaitsekorralduskava lisa 4.

Kava koostas Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo spetsialist Imbi Mets (tel: 329 5543, e-post: imbi.mets@keskkonnaamet.ee).

1. ÜLDANDMED

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

Pirita jõeoru maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala* või *ala*, KLO1000216¹) asub Tallinnas Pirita ja Lasnamäe linnaosas ning Harju maakonnas Jõelähtme vallas Iru ja Nehatu külas. Kaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku Pirita loodusala (EE0010120²). Kaitseala pindala on 707,1 ha.

Joonis 1. Pirita jõeoru MKA paiknemine. Joonise alus: Eesti põhikaart, Maa-amet 2019.

¹ Kaitseala kood Keskkonnaregistris.

² Loodusala kood Keskkonnaregistris.

Pirita jõe org on riikliku kaitse all alates 1959. aastast³. Ligikaudu 530 ha suurune keeluala hõlmas jõe orgu ja sellega piirneva ala kuni 300 m kauguseni mõlemast kaldast. Eesmärgiks oli kaitsta ja säilitada Põhja-Eestile tüüpilist Pirita jõe orgu kui ilusat puhkepaika ja geoloogiliselt väärtuslikku ala võimalikult looduslikul kujul. 1999. aastal muudeti kaitseala piire ja alale kinnitati kaitsekord⁴. Maastikukaitseala kehtiv kaitse-eeskiri kinnitati 2005. aastal (lisa 1)⁵.

Maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on Pirita jõeoru, sealsete terrasside, paljandite ja taimekoosluste ning metsade kaitse. Pirita loodusala on esitatud Natura 2000 võrgustiku nimekirja Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusega nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 alade nimekiri”. Loodusala kaitse-eesmärkideks olevad elupaigatüübid kattuvad maastikukaitseala kaitse-eesmärkidega (tabel 1), loodusala kaitse-eesmärkideks olevad liigid kattuvad kaitseala eesmärkidega osaliselt: paksukojaline jõekarp ja saarmas ei ole MKA eesmärgiks. Nende liikide kaitse tagatakse praegu läbi elupaiga (elupaigatüüp jõed ja ojad) kaitse (tabel 1a). Kaitse-eeskirja muutmisel tuleb need liigid lisada kaitseala eesmärgiks.

Tabel 1. Maastikukaitseala ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevad elupaigatüübid

kood	elupaigatüüp	maastikukaitseala eesmärk	kaitsealal inventeeritud pindala (ha)	loodusala eesmärk	Natura standardandmebaasi pindala (ha)	väärtus Natura standardandmebaasis
2180 ⁶	metsastunud luited	jah	80,03	jah	76,1	C Keskmine väärtus
3260	jõed ja ojad	jah	35,4	jah	35,2	B Kõrge väärtus
6270*	liigirikkad niidud lubjavesel mullal	jah	8,04	jah	45,9	B Kõrge väärtus
6430	niiskuslembesed kõrgrohustud	jah	5,06	jah	1,1	B Kõrge väärtus
6450	lamminiidud	jah	0,66	jah	0,2	B Kõrge väärtus
6510	aas-rebasesaba	jah	68,96	jah	23,5	B Kõrge

³ Keeluala moodustati ENSV Ministrite Nõukogu 6.04.1959 määrusega nr 119 „Riikliku maastikuliste, geoloogiliste, botaanilis-zooloogiliste, botaaniliste, ja ornitoloogiliste keelualade ja nende piiride kinnitamisest” (ENSV Teataja 1959, 20, 107).

⁴ Vabariigi Valitsuse 10.02.1999 määrus nr 57 „Parika looduskaitseala ning Kolga lahe ja Pirita jõeoru maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine”.

⁵ Vabariigi Valitsuse 15.12.2005 määrus nr 312 „Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri”.

⁶ Elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

	ja ürt- punanupuga niidud					väärtus
6530*	puisniidud	jah	9,85	jah	11,9	B Kõrge väärtus

Tabel 1a. Maastikukaitseala ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevad liigid

liik	kaitse- kategooria	maastikukaitseala kaitse-eesmärk	loodusala kaitse- eesmärk	väärtus Natura standard- andmebaasis	loodus- direktiivi liik
jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	-	jah	jah	B Väärtuslik	Jah
lõhe (<i>Salmo salar</i>)	-	jah	jah	B Väärtuslik	Jah
tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>)	II	jah	jah	C Küllaltki väärtuslik	Jah
harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>)	III	jah	jah	C Küllaltki väärtuslik	Jah
harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>)	III	jah	jah	C Küllaltki väärtuslik	Jah
paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>)	II	ei	jah	B Väärtuslik	Jah
saarmas (<i>Lutra lutra</i>)	III	ei	jah	C Küllaltki väärtuslik	Jah

Kaitseala hõlmab Pirita jõge, mis voolab maastikuliselt kaunis Iru ja Vao klindineemiku vahel paiknevas Pirita ürgorus, mille teket ja arengut on mõjutanud aluspõhja pinnamood, ala geoloogiline ehitus, maadõus ja Läänemere areng. Pirita jõe ürgoru Tallinna geomorfoloogilises liigestuses nimetatakse jõe ülemjooksu Lagedi-Iru denudatsiooni (kulutuse) nõoks. Erinevalt teistest Põhja-Eesti jõgedest ei ole Pirita jõel juga, sest org on uuristatud laugesse ja lameda põhjaga klindilahte. Aluspõhjakiivid paljanduvad orus harva, tuntuim alamkambriumi Lükati kihistu tüüppaljand on oru vasakul veerul Kose-Lükatil. Kloostrimetsas paljanduvad paremal pool jõge viimase jääaja liustikust välja sulanud moreen ja jääpaisjärvedes settinud viirsavi. Pirita jõgi laskub Harju lavamaalt Põhja-Eesti rannikumadalikule, lavamaa ja rannikumadaliku piiri võib paigutada Iru linnamäe kärestike kohale või siis nendest veelgi ülesvoolu, kus org muutub kitsamaks ja oru ümbrus lavamaale tüüpiliseks. Geomorfoloog Sulev Künnapuu andmeil on Iru kärestiku pikkus 270 m ja lang 2,35 m, Kloostrimetsa 1530 m pikkusel kärestikul langeb

jõgi koguni 6,66 m ja Lükati 1120 m pikkusel kärestikul veel 5,28 m. Kui suvine voolukiirus on 0,3–0,5 m/s, siis suurvee ajal suureneb see kärestikel 3– 5m/s.⁷

Pirita ja Kloostrimetsa luitelise pinnamoega alal leidub tuiskliivadega mattunud huumuskihtidega leetunud ja leedemuldi. Botaanikaiaia territooriumil leidunud soorauarikkad leet-glei- ja gleiliivmullad on praeguseks enamasti hävinud. Rannikumadaliku liivase pinnakattega aladel, ka Pirital, kasvab leetunud ja leedemuldadel kuiv männimets (enamasti nõmme- ja palumännikuid), mida inimtegevus on tugevasti mõjutanud. Moreeni alal kasvab kohati männi ja kuuse segametsa, paiguti on säilinud üksikud tammed Kose ja Kloostrimetsa ümbruses. Niisketes kohtades panga jalamil Pirita jõe ääres leidub soostunud kamarmuldadel niite ja puisniite, paiguti ka sanglepa ja halli lepa puistuid, jõe orus kasvab rohkesti toomingat. Inimsurve tõttu on linnaalal muutunud elupaikade mitmekesisus: kadunud on väljakujunenud püsikooslused ning toitainevaestele kasvukohtadele iseloomulikud kooslused, levinud on prahi- ja kultuurtaimed. Kuivadele liivmuldadele iseloomulike terviklike nõmme- ja palumetsade ning nõmmede alustaimestik on pinnase eutrofeerumise tõttu muutumas laane- ja laialehiste metsade sarnaseks. Kloostrimets on suur metsamassiiv Pirita linnaosas, kus leidub sobivaid biotoope paljudele erinevatele puistulindudele, Kloostrimets asub Tallinna kagu- ja idaosa läbival lindude rändeteel nn Ida-Tallinna rändeteel⁸.

Maastikukaitseala piires on ürglooduse objektide nimekirjas Pirita jõeorg, Iru põiksäär, Kose-Lükati paljand, Iru jõekivi, Lükati rahn (kaks viimast on ühtlasi kaitstavad üksikobjektid koodiga KLO4000054 ja KLO4000101). Üksikobjektide nimekirjas on ka harilik pärn (KLO4000023).

Muinsuskaitseobjektidest on alal Kose suvemõisa neli hoonet, Koch'ide kabel ja perekonnakalmistu ning Pirita kalmistu, Peeter Suure merekindluse rajatised, Kose-Lükati Vabaõhukool, mitmed kultusekivid ja Iru linnamägi. Vanimad asustuse jäljed linnamäel pärinevad juba teisest aastatuhandest eKr.

Pirita linnaosa üldplaneeringu kohaselt⁹ on Pirita jõe MKA muu hulgas määratud avalikult kasutatavaks puhkealaks, kus prioriteet on looduskeskkonna säilitamine ning elanikele puhke- ja virgestusvõimaluste pakkumine. Samas on märgitud vajalikuks meetmeks maastikukaitseala intensiivselt külastatavate piirkondade tallamiskahjustuste vähendamine.

Harju maakonnaplaneeringus 2030+¹⁰ on Pirita jõeorg väärtuslike loodus- ja puhkemaastike nimekirjas (tabel 1. nr 16, kaart „Ruumilised väärtused”).

---

⁷ „Loodusmälestised 4. Tallinn, Lasnamäe, Pirita”. Teaduste Akadeemia Kirjastus, 1999.

⁸ Tallinna rohealade teemaplaneering, 2008 (menetlus on peatatud, teemaplaneeringut rakendatakse linnaosade üldplaneeringute kaudu).

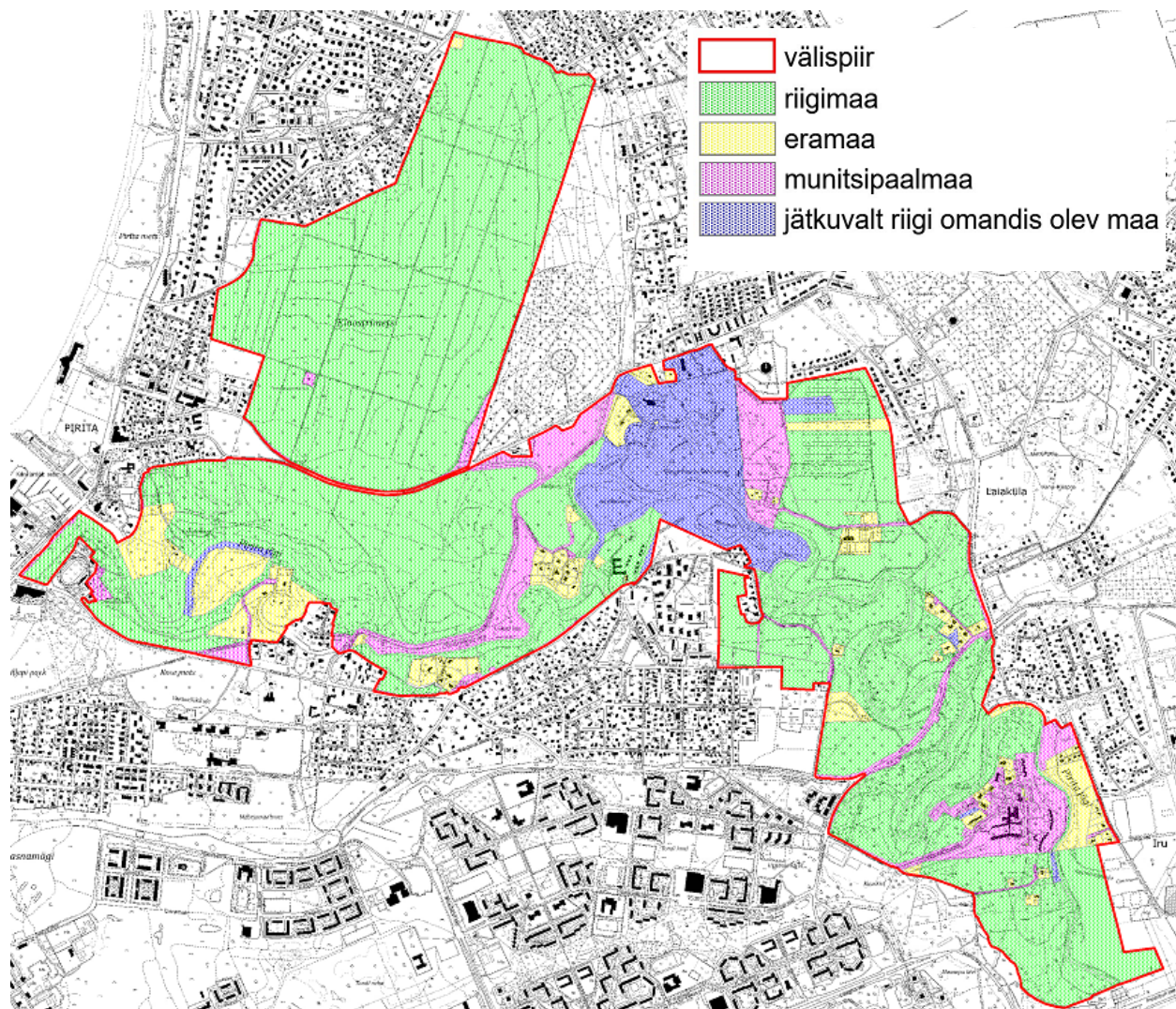
⁹ Kehtestatud Tallinna Linnavolikogu 17.09.2009 otsusega nr 179.

¹⁰ Hendrikson&Co, töö nr 1988/13.

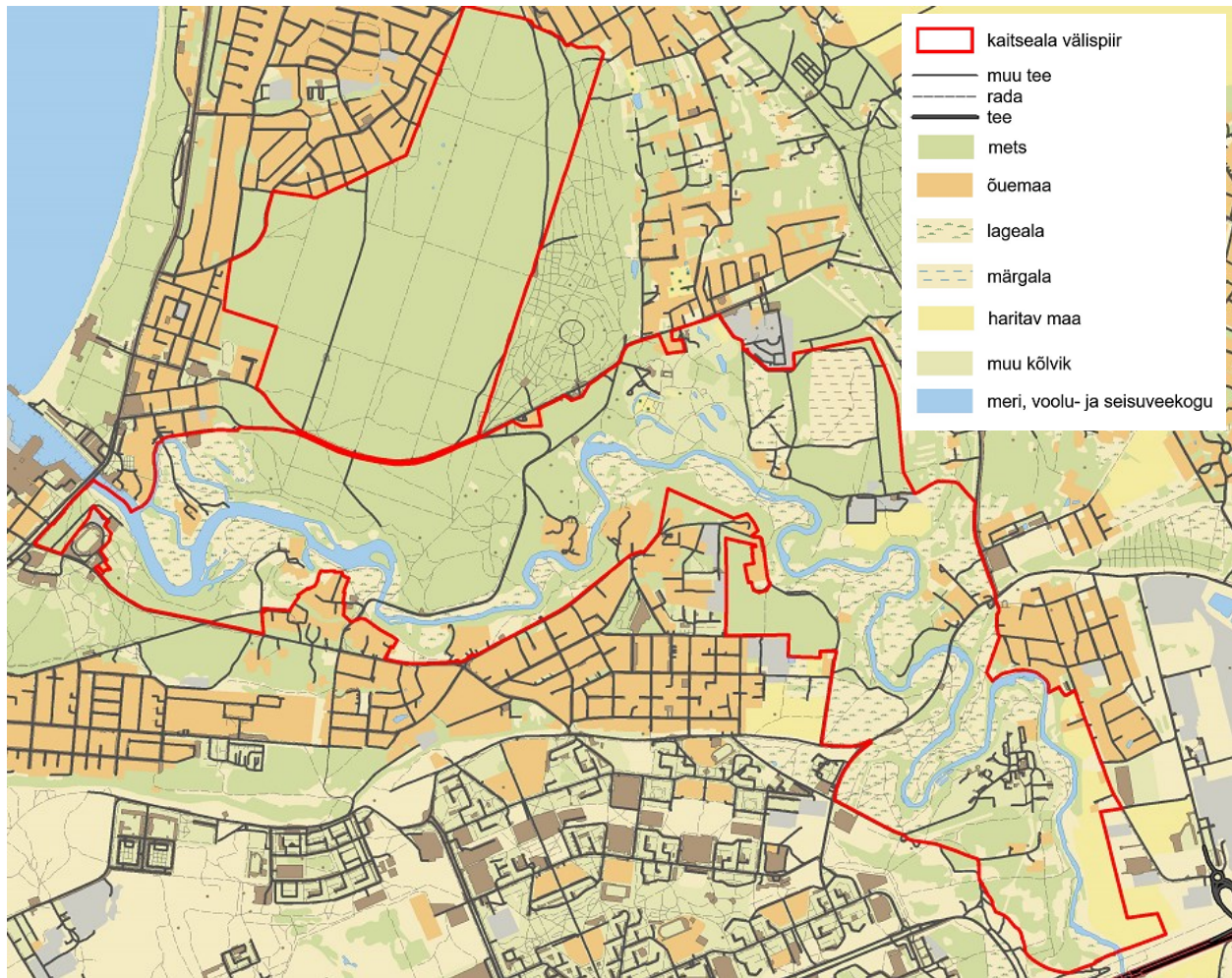
1.2. MAAKASUTUS

Pirita jõeoru MKA pindala on 707,1 ha, millest jääb riigimaale 525,25 ha (74,3%), eramaale 56,7 ha (8%), munitsipaalomandis olevale maale 68 ha (9,6%) ja jätkuvalt riigi omandis olevale maale 57,15 ha (8,1%) (joonis 2, maakatastri andmed 2020. a jaanuari seisuga).

Joonis 2. Kaitseala maaomandi jaotus. Joonise alus: Eesti põhikaart, Maa-amet 2018.

Kaitseala kõlvikutest kõige suurema osa, u 59%, moodustab metsamaa, u 27% niidud ja lagealad, u 8% õuealad, teed ja u 6% veekogud (joonis 3).

Joonis 3. Kaitseala kõlvikuline jaotus. Joonise alus: Eesti põhikaart, Maa-amet 2018.

1.3. HUVIGRUPID

- **Keskkonnaamet (KeA)** – kaitseala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.
- **Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)** – praktiliste looduskaitsetööde teostaja riigimaadel ja ala külastuse korraldaja kaitseala väärtuste soodsa seisundi säilitamiseks ning tutvustamiseks.
- **Pirita ja Lasnamäe Linnaosa Valitsus** – on huvitatud ala loodusväärtuste hoidmisest ja kaitsest ning puhkeväärtuse säilimisest.
- **Keskkonnainspeksioon (KKI)** – korraldab järelevalvet kaitstavatel loodusobjektidel.
- **Tallinna Botaanikaäed (TBA)** – teadus- ja arendusasutus, mille arendustegevusvaldkond on taimede mitmekesisust tutvustavate kollektsioonide hooldamine ja arendamine ning alus- ja rakendusuuringute läbiviimine.
- **Pirita Spordikeskus** – tervise- ja spordirajatiste hooldaja, ürituste korraldaja.
- **Keskkonnaagentuur (KAUR)** – riikliku seire korraldaja.

- **Kohalikud elanikud, puhkajad, loodushuvilised** – tervise- ja õpperadade kasutajad ja botaanikaia külastajad, kes on huvitatud ala loodusväärtuste säilimisest.

1.4. KAITSEKORD

Kaitseala jaguneb kuueteistkümneks piiranguvööndiks, mille kaitse-eesmärgid on: Kloostrimetsa, Rummu, Puhkekodu ja Viimsi metsa piiranguvööndites tagatakse puistute avalik kasutamine ja säilimine ning nende keskkonnakaitsealaste ülesannete täitmine; Jõesuu piiranguvööndis säilitatakse lamminiidu kooslusi; Kose, Lükati, Vabaõhukooli, Priisle, Nehatu ja Iru piiranguvööndis säilitatakse ja taastatakse lamminiidu kooslusi; Kochi piiranguvööndis säilitatakse dendroloogiliselt liigirikast, kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtuslikku puistut ning pargi- ja aiakunsti kujunduselemente; Pärnamäe piiranguvööndis säilitatakse dendroloogiliselt väärtuslikku puistut; Botaanikaia piiranguvööndis säilitatakse, arendatakse ja tutvustatakse liigirikast ning väärtuslikku taimekolleksiooni; Kloostritaguse piiranguvööndis säilitatakse lammi- ning puisniidu kooslusi; Klosterhofi piiranguvööndis arendatakse looduslähedast elamupiirkonda. Piiranguvööndite piirid on leitavad maa-ameti kaardirakenduse kaudu¹¹.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning oleksid proportsionaalsed.

Vastavalt kehtivale korrale on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Telkimine ja lõkketegemine on kaitsealal lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

Kaitsealal on lubatud harrastuslik kalapüük, välja arvatud Botaanikaia piiranguvööndis.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevuses, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja poollooduslike koosluste hooldamisel.

Kaitseala vetel on lubatud sõita mootoriga ujuvvahendiga. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud ainult Pirita jõe vetelpäästejaamast allavoolu ning Pirita jõe hooldustöödel ja järelevalve- ning päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

---

¹¹

https://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis?app_id=UU62A&user_id=at&bbox=316195.804270463,6365617,792886.195729537,6665617&LANG=1

Kaitsealal on lubatud kuni 100 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 100 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Kaitsealal on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine; looduslike veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine; maavara kaevandamine; puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine; uuendusraie, välja arvatud turberaie langi suurusega kuni viis hektarit (LKS § 91 lg 13), mille juures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus, ning uuendusraie pargis ja botaanikaaias; biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine veepiirile lähemal kui 25 m, üleujutatavatel aladel, külmunud pinnasel, metsamaal ning looduslikul ja poollooduslikul rohumaal.

Kõikides piiranguvööndites, välja arvatud Viimsi metsa piiranguvööndi poollooduslike koosluste esinemisaladel, on nende koosluste säilitamiseks vajalik niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine. Kochi piiranguvööndis Kose pargis on pargi ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, puu- ja põõsarinde harvendamine ning kujundamine.

Kaitsealal ei või ilma kaitseala valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet; koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid; kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut; lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda; anda projekteerimistingimusi; anda ehitusluba; rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatisi.

1.5. UURITUS

1.5.1. LÄBIVIIDUD INVENTUURID JA UURINGUD

Kaitseala riigimetsamaal on registreeritud seitse vääriselupaiga tunnustega ala: 2002. a-l VEP154176, VEP154177, VEP154178, VEP154159, VEP154158, 2018. a-l VEP204608 ja VEP204607. Riigimetsas asuvad vääriselupaigad on kaitstud Keskkonnaministri käskkirjaga.

2006. aastal koostati Tallinna linnustiku ajalooline ülevaade (Meelis Uustal, Kaja Peterson), milles muu hulgas käsitletakse ka Pirita linnaosa linnuliike.

2006. aastal koostati Tallinna rohealade teemaplaneeringu käigus loomastiku uuring (Piret Kiristaja).

2010. aastal koostati MTÜ Suurkõrv poolt nahkhiirte toitumisalade ja liikumisteede uuringu aruanne¹², 2011. aastal koostati Eesti Ornitoloogiaühingu poolt haudelinnustiku uuringu aruanne¹³. Mõlema uuringu tulemused on kajastatud keskkonnaregistris.

---

¹² Nahkhiirte Maarjamäe, Lillepi pargi ja Pirita jõe ürgoru toitumisalade ja liikumisteede uuringu aruanne, 2010.

Alates 1992. aastast on Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut teinud seirepüüke Pirita jõe alamjooksul lõhe ja forelli noorkalade asustustiheduse hindamiseks. 2010.–2013. a viidi uuringud läbi Pirita jõgikonnas, et kavandada meetmeid meriforelli seisundi parandamiseks (TÜ Mereinstituut, 2013)¹⁴. Pirita jõgi on tõenäoliselt Põhja-Eesti üks liigirikkamaid jõgesid, kus TÜ EMI on jõesel teostanud aastatel 1992–2009 kokku 68 katsepüüki. Kokku on registreeritud 31 kala- ja kaks sõõrsuuliiki.

2016. aastal koostati Eesti Maatülikooli poolt Kalakasvatustliku taastootmise tegevuskava 2016–2019, perspektiiviga kuni 2023¹⁵, milles ühe asustamise piirkonnana käsitletakse Pirita jõge.

2016. aastal täpsustati kaitseala niiduelupaikade inventuuri käigus nende paiknemine ja pindalad (inventeerija Aivar Hallang, Metsaruum OÜ).

1.5.2. RIIKLIK SEIRE

Pirita jõeoru MKA-l viiakse riikliku seire raames läbi ohustatud taimekoosluste (Natura 2000 kooslused) seiret (SJA4099002, SJA4099002, SJA4099003), teostatakse haudelinnustiku punktloendusi 26 punktis ning seiratakse valitud elupaikade talilinnustikku (SJA1925000, SJA7901000). Seired kuuluvad eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire programmi.

Lükati silla püsiseirejaamas (SJA5140000) teostatakse Pirita jõe hüdrokeemilist ja ohtlike ainete pidevseiret. Kloostrimetsa seirejaam (SJA62790009) on hüdromeetriaajaam, kus lisaks hüdroloogiavaatlustele tehakse ka meteoroloogiavaatlusi. Iru seirejaamas (SJA0785000) teostatakse raskmetallide sadenemise bioindikatsioonilist hindamist. Seirejaamades Pirita jõgi: Iru (SJA0727000) ja Narva mnt sild (SJA8884000) teostatakse jõgede hüdrobioloogilist seiret.

Kaitseala idapoolne osa jääb nahkhiirte (SJB1342000) ning saarma ja kopra seireruutu (SJA2980000).

1.5.3. INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

Pirita jõeoru maastikukaitseala üldine uurituse tase on hea, oluline on jätkata riiklike seiretega. Kaitseala on suure külastuskoormusega, kuid külastajate arvu uuritud ei ole. Kuna kaitseala asub pealinnas, on keeruline külastajate arvu reguleerida.

---

¹³ Kaitstavate linnuliikide ja nende elupaikade väljaselgitamine Valgejärve, Lümandu, Nõmme-Mustamäe ja Pirita jõeoru maastikukaitsealadel ning Orkjärve, Ruila ja Kämbla looduskaitsealadel (Tuule. E, Tuule, A).

¹⁴ <http://elykeskus.fi/documents/8849951/16465766/Pirita+jogikond.pdf/70e47da4-696f-4ef8-b613-d23de2cd1729>

¹⁵ https://kik.ee/sites/default/files/uuringud/kalakasvatustliku_taastootmise_tegevuskava.pdf

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

2.1. ELUSTIK

Pirita jõeoru MKA-l paiknevad Pirita jõgi ürgoru terrasside ja paljanditega, nõmme- ja palumännikud, niidualad ja Kloostrimetsa soo moodustavad looduskauni kompleksi, kus on elupaiku mitmetele erinevatele liikidele. Metsade peamine roll kaitsealal on bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine, tingituna jõest ja selle järskudest kallastest on metsade ülesandeks ka vee- ja pinnasekaitse. Valdavalt männi enamusega metsades domineerib pohla kasvukohatüüp, millele järgnevad mustikas, kanarbik jt. Linnatingimustes on Pirita roheala heaks liikumiskoridoriks liikidele ning Kloostrimetsa massiivis ja Kloostrimetsa soo rabastunud männikus leidub sobivaid biotoope paljudele erinevatele puistulindudele ning mitmetele imetajatele.

Linnuliikidest on kaitsealal registreeritud II kaitsekategooria kanakull (*Accipiter gentilis*) ja valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), III kaitsekategooria linnuliikidest esineb alal õõnetuvi (*Columba oenas*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), laanepüü (*Tetrastes bonasia*), rukkirääk (*Crex crex*), lõopistrik (*Falco subbuteo*), raudkull (*Accipiter nisus*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), kodukakk (*Strix aluco*).

Tallinna linnaosade linnustiku ajaloolises ülevaates 2006. a koondati kättesaadavad teated lindude esinemise kohta kolme ajaperioodi lõikes: I periood 1900–1945, II periood 1946–1990 ja III periood 1991–2005. Kajastamist leidsid vaid need linnuliigid, kelle esinemise kohta Tallinna linna territooriumil olid olemas usaldusväärsed kirjalikud või suulised tõendid. Pirita linnaosas oli 1991–2005 perioodil kohatud linnuliike 119, pesitsejaid 73, läbirändajaid 57 ja talvitujaid 40.

2011. aasta haudelinnustiku uuringu käigus toimusid välitööd kaitsealal u 560 ha ulatuses. Kanakulli pesitsemine oli igati edukas: Kloostrimetsas asub lähestikku ühe paari kaks pesa, kusjuures vanemas olevat liik 2012. aastal pesitsenud (Kristo Lauk, kirjalikud teated) ja uuem võeti kasutusele 2011. aastal, lennuvõimestusid vähemalt kaks poega. Pesad on suhteliselt varjatud ja asuvad liigile sobivas biotoobis. 2018. ja 2019. aastal on keskkonnaregistrisse kantud ühe kanakulli paari esinemine kaitsealal. Pirita jõeoru kõrgel kaldal keset autoparklat kasvaval männil oli lõopistriku pesa. Mainimisväärselt kõrge arvukusega paistis silma rukkirääk, keda loendati Pirita jõeluhul kokku 13 häälitsevat isendit.

Kaitsealal kasvavates ning linnuliikidele elupaikadeks olevates metsades tuleb säilitada puistu vanuseline ja liigiline koosseis. Vältida metsamajanduslike tööde tegemist lindude pesitsusjal 15. aprillist 15. juunini.

Tallinna rohealade teemaplaneeringu jaoks teostatud loomastiku uuringus käsitleti ka Pirita jõeoru MKA, mis on üheks roheala tuumalaks. Selle mitmekesiste elupaikadega ala puhul on tegemist kahtlemata ühe väärtuslikuma Tallinna rohepiirkonnaga, olulisem Pirita rohelaude grupi ühendus(koridor) loodusmaastikus kulgeb mööda Pirita jõge ja selle hoonestamata kaldaalasi. Suuremad imetajate liigid on põder, metskits, valge- ja halljänes, rebane, metsnugis, nirk, kärp,

tuhkur, kobras, saarmas. T. Kuke avaldamata andmetel on alal registreeritud kasetriibik (*Sicista betulina*) – III kategooria kaitsealune liik.

Nahkhiirte Maarjamäe, Lillepi pargi ja Pirita jõe ürgoru toitumisalade ja liikumisteede uuringu loenduspunktid paiknesid vahetult Pirita jõe ääres. Kaitsealal on keskkonnaregistrisse kantud II kaitsekategooria käsitiivalised veelendlane (*Myotis daubentonii*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*), suurvidevlane (*Nyctalus noctula*), nahkhiirlane (*Vespertilionidae sp.*). Keskkonnaregistrisse kantud ka II kaitsekategooria paksukojaline jõekarap (*Unio crassus*), III kaitsekategooria loomadest rohukonn (*Rana temporaria*), kalaliikidest harilik võldas (*Cottus gobio*) ja harilik hink (*Cobitis taenia*).

Alal on registreeritud mitmeid kaitsealuseid taimeliike. II kaitsekategooria liikidest väikeseõiene hiirehernes (*Vicia lathyroides*) ja Gmelini kilbirohi (*Alyssum montanum subsp. gmelinii*), III kaitsekategooria taimeliikidest kasvab alal laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*), roomav öövilge (*Goodyera repens*), balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*), metskevadik (*Draba nemorosa*), roosa merikann (*Armeria maritima*), harilik ungrukold (*Huperzia selago*), suur käopõll (*Listera ovata*), aas-karukell (*Pulsatilla pratensis*), künnapuu (*Ulmus laevis*).

Pirita jões on head elutingimused lõhelastele ja teistele kalaliikidele ning jõgi on tõenäoliselt Põhja-Eesti üks liigirikkamaid jõgesid. Aastatel 1992–2009 on jõel tehtud 68 katsepüüki ning kokku on registreeritud 31 kala- ja kaks sõõrsuuliiki. Pirita jõeoru MKA kaitse-eesmärgiks on jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), hariliku hingu (*Cobitis taenia*) ja hariliku võldase (*Cottus gobio*) ning tiigilendlase (*Myotis dasycneme*) kaitse. Loodusala kaitse-eesmärgiks on ka paksukojaline jõekarbi ja saarma kaitse, liigid tuleb kaitse-eeskirja muutmisel lisada kaitseala eesmärgiks.

2.1.1. JÕESILM (*LAMPETRA FLUVIATILIS*)

0 kat; LoD II ja V; LoA – jah; KE – jah

Jõesilm kuulub loomade süsteemis sõõrsuude klassi ehk on zooloogiliselt luukaladest väga erinev. Praktikas aga käsitletakse jõesilmu (ja ka ojasilmu) kaladega koos. Tema toes koosneb kõhrest ja sidekoest, lõugu asendab sarvhammastega varustatud imilehter, hingamiseks on lõpuskotid. Eestis koeb u 30 jões ja tosinas ojas, millest enamik suubub Soome lahte. Tähtsaim silmujõgi on Narva jõgi. Kosub kuni kolm aastat rannikumeres, kust rändab sigimiseks jõgedesse. Kudemiseks sobivad kiirevoolulised kivise-kruusase põhjaga alad (kärestikud). Jõesilmu vastsed elavad jões 4–5 aastat ning pärast moonet rändavad noored jõesilmud merre (Hunt, T. 2012).

SigimISRänne jõgedesse algab sügisel ja kestab rohkemal või vähemal määral läbi talve kuni kevadeni. Sigimisaeg on Eesti jõgedes aprilli lõpus, mais, Pirita jões tavaliselt mai esimesel poolel. Sigimiskohad asuvad kärestikel ja ritraalsetes jõelõikudes. Marjast kooruvad vastsed (liivasonglased) elavad 3–4 aastat jões kaldaäärsetesse muda-liivasetetesse kaevunult ning toituvad detriidist. Seejärel teevad läbi moonde ning laskuvad merre. SigimISRänne jõgedesse on seotud jõe veerohkusega. Suurematesse jõgedesse ja veerohketel perioodidel/aastatel on ränne

tavaliselt intensiivsem. Sigimisiränded võivad olla väga pikad, võimaluse korral rändab osa isendeid kõige kõrgema ülemjooksu väikeste lisaojadeni välja. Enamik jõesilmu kudejõgesid on paisudega alam- või keskjooksul tõkestatud ning seetõttu on ränded lühikesed. Pirita jões on jõesilmu jaoks lõplikuks rändetõkkeks ülemjooksul asuv Vaskjala pais. Jões on piisavalt karestikke ja ritraalseid alasid, samas on piisavalt ka liiva-muda setetega kaldaääri. Peamiseks negatiivseks mõjuteguriks tuleb pidada vee liigvähendamist veevõtul Tallinna veevarustuse tarbeks. Jõesilmu kaitse seisneb eelkõige Pirita jõe kui elupaiga kaitstes. Kui jõgi on hea seisundis, siis on tagatud ka jõesilmu soodne seisund (Järvekülg, 2009).

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on jõesilmu sigiv asurkond soodsas seisundis (LC). Liik on laia levikuga ja stabiilse arvukusega. Positiivselt on mõjunud liigikaitseelised tegevused (sh rändetõkete eemaldamine, kudealade taastamine/rajamine). Levikuandmed on täpsustunud. Oluline on liigikaitseeliste tegevuste jätkamine, efektiivsuse kontroll ning kohati madala arvukuse põhjuste selgitamine.¹⁶

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.

Mõjutegurid ja meetmed

- Elupaiga seisundi halvenemine.

Meede: Jõesilmu soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatiübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.

2.1.2. LÕHE (*SALMO SALAR*)

0 kat; LoD II ja V; LoA – jah; KE – jah

Lõhe on merest jõkke kudema rändav siirdekala, kes koeb enamasti Põhja-Eesti jõgedes. Koelmuks ja noorkalade kasvualaks on kruusase põhjaga madalad kiirevoolulised jõelõigud. Kala noorjargud elavad kuni kolm aastat jões ning siis laskuvad merre, toituvad aktiivselt kuni neli aastat ning seejärel tulevad suguküpsed isendid kodujõkke kudema. (Hunt, T. 2012)

Lõhe koeb looduslikult Soome lahe vesikonna kümnes jões, sealhulgas Pirita jões. Kudelõhe tõus jõgedesse toimub tavaliselt oktoobris–novembris, kudemine toimub veetemperatuuril 3–4°C. Eelvastsed kooruvad kevadel, tavaliselt aprillis, aktiivne toitumine algab u 1,5 kuu vanuselt. Laskumisperiood on aprilli lõpust juuni lõpuni.¹⁷

¹⁶ Tambets, M. 2019. Jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) sigiva asurkonna ohustatuse hinnang 2019. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

¹⁷ https://www.envir.ee/sites/default/files/kalakasvatuse_liku_taastootmise_tegevuskava_2017-2019.pdf

Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut on Pirita jõe alamjooksul lõhe ja forelli noorkalade asustustiheduse hindamiseks teinud seirepüüke alates 1992. aastast. Lõhe arvukus oli 1990-ndatel Pirita jões äärmiselt madal ning alates 2000-ndate keskpaigast on noorkalade asustustihedus hakanud tõusma. Loodusliku sigimise osakaalu suurenemise peamiseks põhjuseks võib pidada Põlula kalakasvatases ettekasvatatud noorkalade asustamist. Lisaks on loodusliku lõhe taastootmisele positiivselt mõjunud Vaskjala paisul AS Tallinna Vesi veevõtu täpsem reguleerimine, röövpüügi ohjeldamine ning kudealadel teostatud parendustööd. Asustatud kalade arvu on Pirita jõe puhul järkjärgult vähendatud ning alates 2010. aastast on igal kevadel asustatud u 5000 kaheaastast lõhet. Samal perioodil on aga looduslike laskujate hulk (tulemus saadud kevadistest laskujate arvukust hindavatest mõrrapüükidest) varieerunud 1500–8600 isendi vahel. Pirita jõe alamjooksul on lõhele sobivaid sigimis- ja noorkalade elupaiku u 10 ha ulatuses.¹⁸

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on sigiv lõhe asurkond väljasuremisohus (EN). Looduslikult sigib lõhe Soome lahe piirkonnas vaid Eesti jõgedes. Vajalikud on järgmised liigikaitselised tegevused: röövpüügi takistamine, loodusliku lõhe püügi minimeerimine, vajadusel muud meetmed loodusliku sigimise tagamiseks.¹⁹

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.

Mõjutegurid ja meetmed

- Elupaiga seisundi halvenemine.

Meede: Lõhe soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.

- Röövpüük.

Meede: Lõhe kaitseks on kehtestatud püügipiirangud, täielik või osaline püügikeeld kehtib kudejõgedes ja meres kudejõgede suudmealal. Tõhustada tuleb järelevalvet.

---

¹⁸ <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2015/uuring-2015-pirita-sugukalad.pdf>.

¹⁹ Tambets, M. 2019. Lõhe (*Salmo salar*) sigiva asurkonna ohustatuse hinnang 2019. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

2.1.3. HARILIK HINK (*COBITIS TAENIA*)

III kat; LoD II; LoA – jah; KE – jah

Hink on kala kohta ebahariliku välimusega, ta on pikliku, veidi paksu ja lühikest madu meenutava kehakujuga. Ta ei ole suur kala: kehapikkus on 7...14 cm ja kaal kuni 58 g. Keha näib paljana, sest soomused on väga väikesed ja ainult luubiga nähtavad. Värvus sõltub elupaigast, hink võib muuta oma värvust vastavalt veekogu põhja värvusele, kus ta parasjagu asub. Üldiselt on ta kahvatukollane (liiva värvi) ja kaetud tumepruunide laikudega. Ta peitub veetaimede vahele, puurontide alla või uuristub põhja, jättes ainult pea välja, talvitub sügavamates kohtades. Looduses on hink toiduks paljudele röövkaladele (Hunt. T, 2012).

Hink elab enamasti selgeveelistes veekogudes, liivase või savise põhjaga aladel. Jõgedes valib ta elukohaks aeglase vooluga sopid ja vanajõgede suudmealad. Tihti on veekogu põhi hingu elupaigas kaetud taimestiku või veekogu põhja ladestunud surnud taimede või loomade jäänuste õhukese kihiga. Euroopas on hink levinud hajusalt Lõuna- ja Kesk-Euroopas, Põhja-Euroopas puudub. Eestis on hink oma levila põhjapiiri lähedal ja levinud kõigis Eesti siseveekogude hüdrograafilistes vesikondades. Kui varem peeti hinku rannikumeres esinevaks ent vähearvukaks (Mikelsaar 1984), siis viimase kümne aasta jooksul kogutud andmed lubavad väita, et hinku võib leida praktiliselt kogu Eesti rannikumere ulatuses, talle sobivate elupaikade (suletumad merelahed ja jõgede suudmealad) olemasolul. Seejuures on Eesti suurimad hingu asustustihedused registreeritud just riimveelisest Matsalu lahest.

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on hingu sigiv asurkond soodsas seisundis (LC). Liik on laia levikuga ja stabiilse arvukusega, kuigi arvukus varieerub veekoguti oluliselt.²⁰

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.

Mõjutegurid ja meetmed

- Elupaiga seisundi halvenemine.

Meede: Hingu soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatiübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.

---

²⁰ Tambets, M. 2019. Hingu (*Cobitis taenia*) sigiva asurkonna ohustatuse hinnang 2019. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

2.1.4. HARILIK VÕLDAS (*COTTUS GOBIO*)

III kat; LoD II; LoA – jah; KE – jah

Võldas on kujult jässakas, laia pea ja suure suuga, silmad asetsevad kõrgel pealael. Keha on soomusteta, kehapinnal leidub tahapoole suunatud ogasid. Tal on kaks seljauime: esimene tugevate ogakiirtega ja lühike, teine pikk ning pehmete kiirtega. Selg ja küljed on pruunikad kuni hallid, tumedamate korrapäratute laikudega, kõht kollakas kuni valge. Tavaliselt on kala pikkuseks 5–10 cm, Eesti rekordsuurusega kala kaal oli 45,2 g ja pikkus 13 cm.

Eestis on võldast leitud mandriosa 80 jõest ja ojast ning kümnekonnast järvest. Puudub Hiiumaa ja väiksemate saarte veekogudes. Kala on levinud ka rannikumeres, arvukamalt Väinameres. Öise eluviisiga, päeval peitub kivide ja roigaste või taimede vahele. Võldas vajab eluks kruusast ja liivast põhja ja jahedat hapnikurikast vett (Hunt, T. 2012).

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on võldase sigiv asurkond ohulähedane (NT). Liik on laia levikuga, kuid levik on ebaühtlane. Arvukuse langus võib olla toimunud/toimumas, kuid tõenäoliselt aeglasemalt, kui kriteeriumites ette antud ulatused. Poole sajandi jooksul võib olla hävinud (pole enam leitud) enamikest väikejärvedest. Elupaikade kvaliteedi langus on tingitud ka kopra tegevuse laienemise tõttu keskmistes ja väiksemates vooluveekogudes. Seisuveekogudes on seire teostamine raskendatud ja trendid teadmata, kuid arvestama peab eutrofeerumise negatiivset mõju elutingimustele.²¹

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.

Mõjutegurid ja meetmed

- Elupaiga seisundi halvenemine.

Meede: Võldase soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatiübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.

---

²¹ Tambets, M. 2019. Võldase (*Cottus gobio*) sigiva asurkonna ohustatuse hinnang 2019. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

2.1.5. TIIGILENDLANE (*MYOTIS DASYCNEME*)

II kat; LoD II ja IV; LoA – jah; KE – jah

Üle keskmise suur käsitiivaline, kelle tiibade siruulatus on 280–300 mm, küünarvarre pikkus 43–50 mm, kehakaal 11–20 g. Selg on hallikaspruun, läiketa, kõhupool valkjashall või valkjas. Lennunahk, kõrvad ja ninaots hallikaspruunid. Välimuse ja kehakuju poolest sarnaneb veelendlasega, kellest erineb suuremate mõõtmete ja lühema traaguse poolest. Levila Loode-Euroopast, Serbia, Ukraina ja Põhja-Kasahstanini, idas Jenissei jõeni. Eestis on liik levinud kõikjal mandriosas veekogude-rikastes piirkondades, leitud on ka Saaremaalt. Riikliku seire alusel on tiigilendlane Eestis paiguti levinud, keskmise arvukusega ja mõõdukas languses. Madal arvukus või paigutine levik võib olla seotud asjaoluga, et liik on Eestis oma levila piiril.²²

Alates 2014. aastast hakati riikliku seire raames teostama tiigilendlase seiret, sest loodusdirektiivi II lisa liikide aruande väljaks on populatsiooni suurus. Seire eesmärgiks on hinnata tiigilendlase ja teiste veekogudega seotud nahkhiireliikide arvukust ja levikut ning nende muutusi. Antud seire katab väga olulise nahkhiirte toitumispaiga – veekogud. Tiigilendlane talvitub koobastes ja keldrites, suvisteks varjupaikadeks kasutab puuõõnsuseid ja hooneid, toitumispaikadeks on lagendikud, kaldaäärsed ning toitumas käib ka vee kohal. MTÜ Suurkõrv poolt 2010. aastal tehtud Tallinna nahkhiirte uuringute põhjal toitus Pirita jõel viis liiki (põhja-nahkhiir, suurvidevlane, pargi-nahkhiir, veelendlane ja tiigilendlane), kusjuures tiigilendlast kohati kuues loenduspunktis.

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on tiigilendlase sigiv asurkond soodsas seisundis (LC). Liik on levinud üle Eesti suuremate veekogudega piirkondades. Suhteliselt arvukas ja kasvava populatsiooni trendiga liik.²³

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liigile on kaitsealal säilinud soodsad alad elutegevuseks.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liigile on kaitsealal säilinud soodsad alad elutegevuseks.

Mõjutegurid ja meetmed

- + Nahkhiireliikide kaitse korraldamiseks on koostatud kaitse tegevuskava.
- Metsaraie piiranguvööndis.

Meede: Tööd tuleb teostada arvestades liigikaitse tegevuskavas toodud tingimustega, raied tuleb kooskõlastada kaitseala valitsejaga.

²² Nahkhiirlaste kaitse tegevuskava. Keskkonnaameti peadirektori 15.03.2017 käskkirinr 1-1/17/150.

²³ Rennel, L. 2019. Tiigilendlase (*Myotis dasycneme*) sigiva asurkonna ohustatuse hinnang 2019. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

- Valgustuse häiriv mõju nahkhiirlaste kogunemispaikades ja liikumisteedel.

Meede: Planeeringute koostamisel ja taristu projekteerimisel tuleb arvestada liikide elupaiganõudlustega, sh tuleb hinnata valgustuse mõju erinevatele liikidele. Lubade või kooskõlastuste andmisel seab Keskkonnaamet täiendavaid tingimusi.

Otsesed ohutegurid liigile puuduvad, kuid lokaalsel tasandil võivad nahkhiiri ohustada elupaikade killustumine, varjepaikade kadumine ehitiste renoveerimise tulemusel, varjepaigaks sobivate puude raie, toitumisveekogude reostumine, pestitsiidide kasutamine, hukkumine teedel ning tuuleparkide rajamine rändeteedele.

2.1.6. PAKSUKOJALINE JÕEKARP (*UNIO CRASSUS*)

II kat; LoD II ja IV; LoA – jah; KE – ei

Paksukojaline jõekarp on selgrootu, kelle nime leidub eesti keeles vähemalt nelja erineva variandina. Liigi kaitse tegevuskavas kasutatakse kõige lühemat varianti (paks jõekarp), mida ka Eesti liigiekspertid peavad praegusel ajal kõige korrektsemaks nimeks.²⁴

Täiskasvanud paksu jõekarbi koda on tavaliselt 6–7 cm pikk, elusa looma koja eesots ja lihaseline jalg on tavaliselt põhjasettes peidus, sisse- ja väljavoolusifoonidega tagaotsa aga uhub vesi. Paks jõekarp on sugulasliikidega võrreldes ümarama kujuga, noortel isenditel on kuppude pind reeglina terve ning iseloomuliku lainja mustriaga. Elupaigana eelistab paks jõekarp liivase või kruusase põhjaga nõrgalt aluselise või neutraalse veega keskmise- või kiirevoolulisi veekogusid. Eesti populatsioonide keskmine vanus eri veekogudes on 15–39 aastat (Timm, 1994 & 1997).

Liik on kannatanud vee reostumise, elupaikade olulise muutmise või hävitamise ning kaudselt ka kalapüügi läbi, sest kalad on nende vastsete arengus olulisteks vaheperemeesteks. Enne täiskasvanuks saamist peavad karbivastsed saama kalade lõpustel parasiteerida. Emasloom väljutab vastseid koos hingamisveega portsudena, mida kalad meelsasti söövad. Seejuures õnnestub mõnel tulevasel karbil neelamisest pääseda ja kala lõpustele pidama jääda. Karpide leidumine näitab seega kaudselt, et vähemalt nende eluaja jooksul pole selles veekogus toimunud olulisi negatiivseid muutusi.

Eesti Maaülikooli andmebaasi paksu jõekarbi 88 leiukohast 40 kuulub mõne rahvuspargi, looduspargi, kaitse- või hoiuala koosseisu. Võrreldes Põhjamaadega leidub Eestis oluliselt rohkem liigile sobivaid veekogusid. Kaitsekorralduse praegused puudujäägid Eestis ei seisne esialgu niipalju inimõjus kaitstavale liigile, kuivõrd usaldusväärsete andmete vähesuses selle kohta, kus, kui palju ja millises vanuses karpe üldse elab. Tegevuskava raames nähakse 2019–2020 ette paksu jõekarbi leviku ja arvukuse selgitamiseks täiendav inventuur, seisundi jälgimiseks karpide riiklik seire, looduskaitsealase alusandmestiku korrastamine ning mitmed liiki

²⁴ Paksukojalise jõekarbi kaitse tegevuskava. Keskkonnaameti peadirektori 19.09.2017 käskkirj nr 1-1/17/327.

tutvustavad tegevused. Keskkonnaregistrisse on kantud paksu karbi elupaiku Pirita jões 4 ha ulatuses.

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on paksu jõekarbi sigiv asurkond soodsas seisundis (LC). Puuduvad uuringud, mis võimaldaksid hinnata asurkondade arvukuse trendi ja ohutegurite mõju.²⁵

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 4 ha ulatuses soodsas seisundis.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 4 ha ulatuses soodsas seisundis.

Mõjutegurid ja meetmed

- + Paksukojalise jõekarbi kaitse korraldamiseks on koostatud kaitse tegevuskava.
- Elupaiga seisundi halvenemine.

Meede: Paksu jõekarbi soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.

2.1.7. SAARMAS (LUTRA LUTRA)

III kat; LoD II ja IV; LoA – jah; KE – ei

Saarmas on saleda kehaga poolveeline kärplane, kelle suurus ninaotsast sabaotsani on 1–1,2 m, emased loomad on väiksemad ja isased suuremad. Ta kaalub keskmiselt 7–10 kg. Saarmal on tihe, pruuni värvi, veekindel ja väga vastupidav karvkate, millest on tal palju kasu külmas vees ujudes ja jahti pidades.

Elupaigaks eelistab järskude kallaste ning piisavate varjevõimalustega jõgesid, mis ka talvel on osaliselt jäävabad. Saarmad elavad kaldasse uuristatud urus, mille suue avaneb vette ning tavaliselt veekogust eriti kaugele ei lähe. Toitub kaladest, vähkidest, pisiimetajatest ja teistest loomadest, kellest jõud üle käib. Saarmas on veekeskonna tippkiskja, asudes toitumispüramiidi tipus, seega akumuleeruvad temasse veekeskonda sattunud ained, kõige ohtlikumad on põllumajanduses kasutatavad pestitsiidid ja nendes leiduvad raskemetallid. Puhas veekeskond on kõige olulisemaks teguriks elujõulise saarmapopulatsiooni tekkeks ja säilimiseks. Teiseks

---

²⁵ Timm, H. 2017. Paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) sigiv asurkond mageveekogud 2017. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

ülilooluliseks teguriks on kvaliteetsed elupaigad, nendeks on igasugused loodusliku ilmega veekogud ja nende kaldaalad.

Eestis asustab saarmapesakond keskmiselt 6,5 km pikkuse jõelõigu, aga see võib olla ka kaks- kolm kuni kümme kilomeetrit (Laanetu, 2007). Saarma miinimumarvukus on käesoleval ajal 1000–1200 isendit, ta asustab kogu Eestit, kaasa arvatud rannikumerd ja saari. Saarma riiklikku seiret on teostatud alates 1995. aastast riikliku seireprogrammi „Eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire” raames läbi erinevate alamprogrammide.²⁶ Maastikukaitseala idaosa jääb saarma seireruutu (SJA2980000).

Riikliku punase nimestiku kategooria järgi on saarma sigiv asurkond soodsas seisundis (LC). Liik on laialt levinud ja arvukas. Populatsiooni ja elupaiga trendid on stabiilsed ning levila või arvukuse kiiret kukkumist ei ole lähikümnendil ette näha.²⁷

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: liik asustab Pirita jõge, mis on soodsas seisundis elupaik, veekeskonna tingimused vastavad saarma vajadustele ja piisaval hulgal on varjepaiku.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: liik asustab Pirita jõge, mis on soodsas seisundis elupaik, veekeskonna tingimused vastavad saarma vajadustele ja piisaval hulgal on varjepaiku.

Mõjutegurid ja meetmed

- Elupaiga seisundi halvenemine.

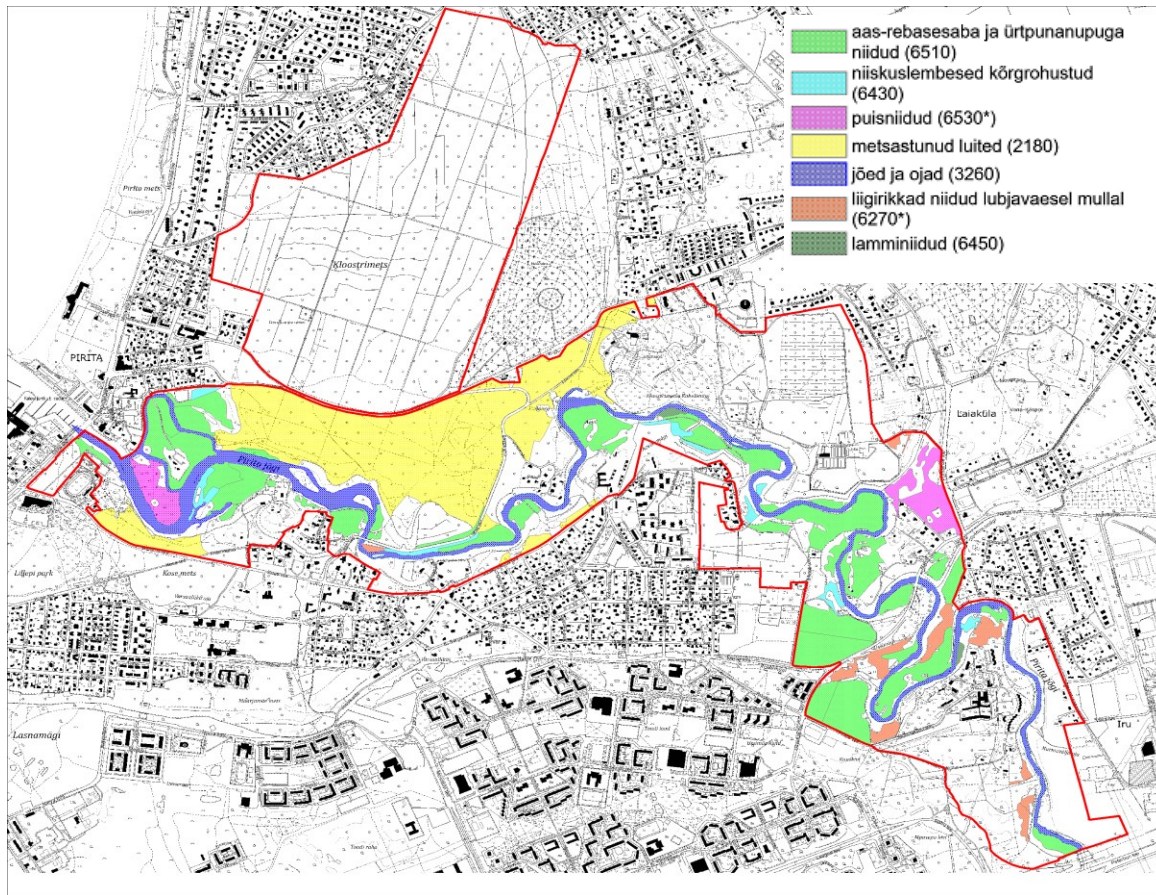
Meede: Saarma soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.

2.2. KOOSLUSED

Pirita jõeoru MKA kaitse-eesmärkideks on loodusdirektiivi elupaigatüüpide metsastunud lited (2180), jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning puisniidud (6530*) kaitse. Loodusala kaitse-eesmärkideks olevad elupaigatüübid kattuvad maastikukaitseala kaitse-eesmärkidega (vt tabel 1).

²⁶ Saarma kaitse tegevuskava (kinnitamata).

²⁷ Rennel, L. 2019. Saarma (*Lutra lutra*) sigiv asurkond 2019. Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

Joonis 4. Loodusdirektiivi elupaigatüübid. Joonise alus: Eesti põhikaart, Maa-amet, 2018.

2.2.1. METSASTUNUD LUITED (2180)

LoD I; KE – jah; LoA – jah

Pirita jõeoru MKA kasvavad metsad on määratud elupaigatüübina metsastunud luided, mida loodusdirektiivis on käsitletud koos luiteelupaikadega. Selle tüübi alla käivad rannikuluidedel kasvavad nõmme- ja palumännikud ning sanglepikud. Erandina teistest tüüpidest arvatakse metsastunud luidete hulka ka rannikuluiteid katvad kultuurpuistud, mis on omandanud rohkem või vähem loodusliku ilme.

Kaitsealal on metsastunud luided määratud elupaigatüübina peamiselt Kloostrimetsa teest lõunasse jääval alal 76,1 ha ulatuses (joonis 4) esinduslikkusega C. Kasvukohatüübiks on pohla ja jänesekapsa-pohla, peapuuliigiks mänd keskmise vanusega 100-st kuni 180 aastani. Madal esinduslikkus tuleneb suurest külastuskoormusest, mida on raske reguleerida linnasisesel kaitsealal, seetõttu ei ole luitemetsade seisundi esinduslikkuse tõstmine eesmärgiks. Kuigi on arvatud, et rekreatsioon aitab kamardumist vältida, on kohati maastikuratastega sõitmisest näha pinnavormide kahjustusi. Märnatavalt on kahjustatud Lükati tee äärne mets ja paljand, liigest tallamisest on tekkinud erosioon Kloostrimetsa tee 34 luitemännikus Pirita jõe kaldal (foto 1).

Metsastunud luiteid ohustab eelkõige raietegevus. Kaitse-eeskirjaga on lubatud uuendusraie liik – turberaie, mille juures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus. Uuendusraied ohustavad elupaigatüübi metsastunud luited säilimist, kuna selle käigus muudetakse elupaigatüübi struktuuri ja esinduslikkust. Kuigi kaitseala metsastunud luited paiknevad riigimetsas ja surve raietele puudub, tuleb kaitseperioodi lõpus muuta kaitse-eeskirja ja keelata uuendusraie, sh turberaie kogu kaitsealal.

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: elupaigatüüp on säilinud kaitsealal 80 ha-l C-esinduslikkusega.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: elupaigatüüp on säilinud kaitsealal 80 ha-l C-esinduslikkusega.

Mõjutegurid ja meetmed

- Raietegevus.

Meede: Vältida hooldustöid külmumata pinnasega. Muuta kaitse-eeskirja keelates uuendusraied kogu kaitsealal.

Meede: Raied kooskõlastatakse kaitseala valitsejaga, peamine raietegevus on ohtlike puude eemaldamine radade äärest.

- Suur külastuskoormus, prahistamine.

Meede: Külastajad on suunatud ettevalmistatud radadele. Uute infotahvlite koostamisel kirjeldada inimtegevuse mõju looduskooslustele.

- Pinnavormide ja alustaimestiku kahjustamine.

Meede: Paigaldatud on liikumist suunavad viidad. Lisada piktogrammide.

2.2.2. JÕED JA OJAD (3260)

LoD I; KE – jah; LoA – jah

Pirita jõgi algab Kõrvemaa loodeservast Pususoo peakraavina, jõe pikkus on 105 km, valgala 799 km². Pirita jõgi voolab maastikuliselt kaunis Iru ja Vão klindineemiku vahel paiknevas Pirita ürgorus, mida Tallinna geomorfoloogilises liigestuses nimetatakse jõe ülemjooksu Lagedi-Iru denudatsiooni (kulutuse) nõoks. Erinevalt teistest Põhja-Eesti jõgedest ei ole Pirita jõel juga, sest org on uuristatud laugesse ja lameda põhjaga klindilahte. Pirita jõgi laskub Harju lavamaalt Põhja-Eesti rannikumadalikule, lavamaa ja rannikumadaliku piiri võib paigutada Iru linnamäe karestike kohale või siis nendest veelgi ülesvoolu, kus org muutub kitsamaks ja oru ümbrus lavamaale tüüpiliseks. Looduslike eelduste poolest on Pirita jõgi väga hea füüsilise kvaliteediga. Jõe alamjooksul ja suuremal osal keskjooksust on säilinud looduslik säng, alamjooksul on karestikke ja kiirevoolulisi kivise-kruusase põhjaga jõelõike, mis loob head elutingimused lõhelastele (lõhe, meriforell, jõeforell) ja teistele kalaliikidele (võldas, trulling, lepamaim, vimb, jõe- ja ojasilm). Pirita jõgi on tõenäoliselt Põhja-Eesti üks liigirikkamaid jõgesid, kus on aastatel

1992–2009 tehtud 68 katsepüüki ning kokku on registreeritud 31 kala- ja kaks sõõrsuuliiki. Kaitsealale jäävas Pirita jõelõigu suurimaks väärtuseks kalanduslikust aspektist on see, et ta on siirdekalade kudejõeks ning on üks vähestest jõgedest, kus ei ole inimtõkkelisi paise. Iru, Kloostrimetsa ja Lükati ümbruse kärestike piirkonnas paiknevad parimad meriforelli ja lõhe püügikohad²⁸. Jõgi (VEE1089200) on kantud „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse” Vaskjala paisust kuni suubumiseni merre.

Pirita jõe roostumine, pilliroo vohamine kaitseala lääneosas on toimunud seoses toitainerikaste setete kandumisega jõe suudmeala kaldavööndisse. Roostikud on väga produktiivsed kooslused, pilliroog seob suurel hulgal toitaineid ning taimede lagunedes koguneb see turba ja mudana. Roostikud on looduslikud filtrid, mis suudavad leevendada inimtekkelist reostust, siin leiavad sigimis- ja varjupaiku paljud linnu- ja kalaliigid. Kaitsekorralduskavaga roostiku eemaldamist praegu ei planeerita. Pirita jõgi on lai ja roostik ei takista vee läbipääsu, pigem on roostik vajalik, sest vähendab pinnasest jõkke kanduvate toiteainete hulka, samuti pakub elupaiku lindudele ja jõeelustikule.

Pirita silla juures, Kloostri tee 6a, asub paadilaenuetus, mis on hooajaliselt 1. juunist 31. augustini avatud. Laenutatakse vesijalgrattaid, kajakke, kanuusid ja sõudepaate. Pirita Aerutamisklubi korraldab jõel spordivõistlusi aerutamises, millest on osa võtnud kuni 130 võistlussportlast ja harrastajat. Ilma mootorita veesõidukite kasutamine ei too kaasa setete liikumist.

Pirita jõe veekogumi Vaskjalalt suudmeni seisundi koondhinnag 2014. a jõgede hüdrobioloogilise seire²⁹ kohaselt on „hea” (tabel 2). Sama seisundit kajastab ka Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015–2021³⁰. Veemajanduskavad koostatakse iga kuue aasta tagant põhjaliku ülevaate saamiseks Eesti veekogudest.

Tabel 2.

seirepunkti nimi	ränivetikad	suurtaimed	Põhjaloomad	kalad	seisund kokku
Narva mnt sild	hea	väga hea	väga hea	hea	hea
Lükati	hea	väga hea	väga hea	hea	hea

Pirita jõe vooluveekogu tüüp on 2B – heledaveelised ja vähese orgaanilise aine sisaldusega jõed. Kaitsealal on elupaik jõed ja ojad inventeeritud 35,4 ha-l B-esinduslikkusega.

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk: elupaigatüüp on säilinud kaitsealal 35,4 ha-l B-esinduslikkusega.
- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: elupaigatüüp on säilinud kaitsealal 35,4 ha-l B-esinduslikkusega.

²⁸ Eesti jõed. Järvekül, A. EPMÜ Zooloogia ja Botaanika Instituut. Tartu 2001.

²⁹ <http://seire.keskkonnainfo.ee> Jõgede hüdrobioloogiline seire 2014

³⁰ https://www.envir.ee/sites/default/files/laane-estti_vesikonna_veemajanduskava_2.pdf

Mõjutegurid ja meetmed

- + Pirita jõe säng on säilinud looduslikuna.
- Inimtekkelised takistused (isetegevuslikult jõepõhja laotud kividest tõkked).

Meede: Kividest takistuste likvideerimine korraldatakse jooksvalt vastava info laekumisel. Kivid hajutatakse mööda jõepõhja laiali, et veevoolul poleks takistusi ja säiliks kaladele vaba läbipääs.

2.2.3. POOLLOODUSLIKUD KOOSLUSED

Poollooduslikud kooslused on loodusliku elustikuga kooslused, mis on arenenud pikaajase mõõduka karjatamise ja niitmise tulemusel ning nende säilitamine on meie looduskaitse üks olulisemaid vastutusvaldkondi. Poollooduslikud kooslused on loopealsed ehk alvarid, pärisaruniidud, nõmmeniidud, lamminiidud ehk luhad, soostunud niidud, puisniidud, rannaniidud ja puiskarjamaad. Poollooduslike kooslusi iseloomustab suur rohttaimede mitmekesisus, mis loob tingimused ka teiste elustikurühmade rohkuseks. Nii on Eestis poollooduslikud kooslused oluliseks kasvupaigaks näiteks ligi 700 taimeliigile.

Pärandkoosluste loodusväärtused säilivad ainult inimese kaasabil. Ilma niitmise või karjatamiseta niidud võsastuvad ning neile omane liigikoosseis muutub, liigirikkus väheneb. Senise traditsioonilise niitmise ja karjatamise lakkamisele järgnev võsastumine, kadastumine ja roostumine on olulisim niidukoosluste elurikkust ohustav tegur. Poollooduslike koosluste kaitsmise eesmärgiks on tagada pikaajase mõõduka inimtegevuse kaasmõjul kujunenud pärandkoosluste ja nendest sõltuvate liikide säilimine. Hinnanguliselt vajab meie kaitstavatel aladel säilitamist 60 000 ha poollooduslike koosluseid. Paljud neist on seisus, kus esmalt on vajalik niiduelustikule vastavad tingimused taastada³¹.

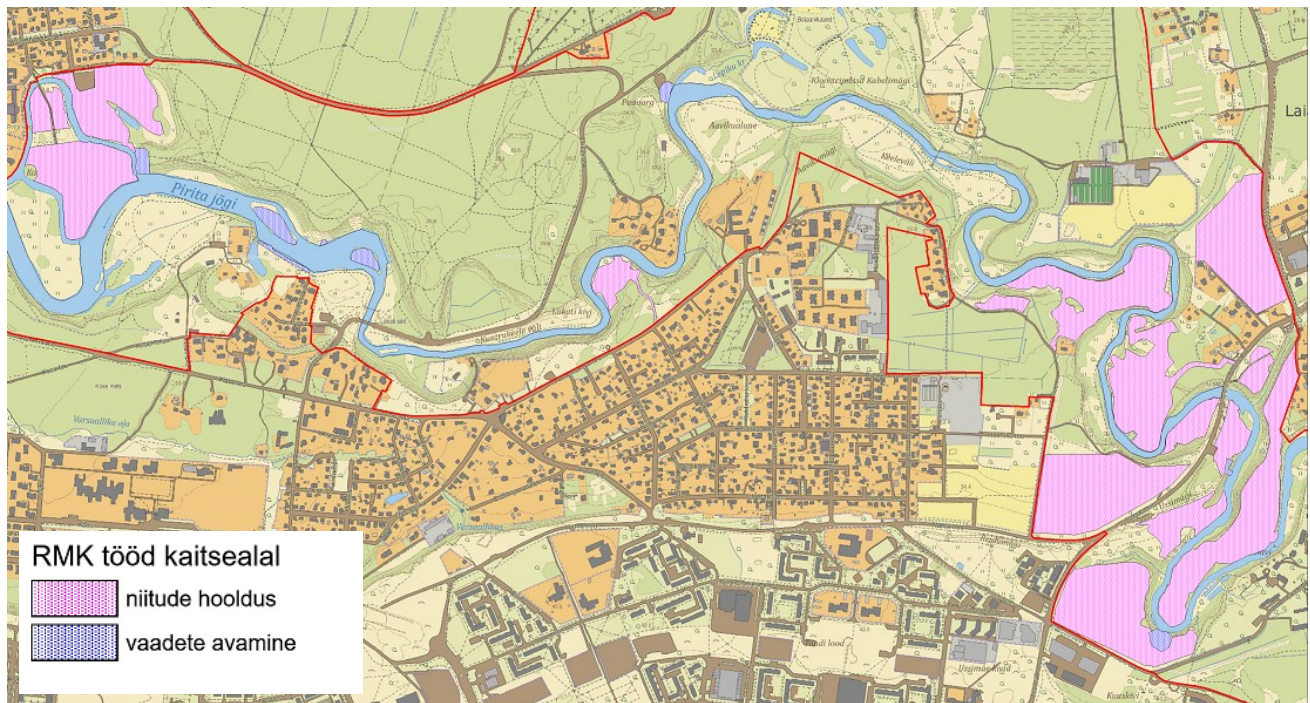
Pirita jõeoru MKA-l on niidukooslustest esindatud liigirikkad niidud lubjavesel mullal, niiskuslembesed kõrgrohustud, lamminiidud, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud ning puisniidud, niitude pindala kaitsealal on kokku 92,8 hektarit. 2016. a inventuuriga täpsustati niitude elupaigatüüpe ning nende üldpindala jäi peaaegu samaks (varasem pindala oli 98 ha).

Kõik kaitseala niidualad võiksid hoolduses olla, kuid osad alad asuvad raskesti ligipääsetavates kohtades (ka nõlvadel) ning osa on veel jätkuvalt riigi omandis oleval maal. Pirita jõeoru maastikukaitsealal korraldab ja rahastab RMK riigimaal paiknevatel niitudel loodushoiutöid alates 2013. aastast. 2019. aastal tehti niitude taastamis- ja hooldustöid 35 ha ulatuses ning 2020. aastal on planeeritud tööd 40 ha ulatuses.

Kaitseala niitude hooldamiseks on võimalik karjatada ka loomi, lambaid või veiseid, kui selleks huvilisi peaks leiduma.

---

³¹ Poollooduslike koosluste tegevuskava 2014-2020.
https://www.envir.ee/sites/default/files/plk_tegevuskava_muut_aprill2017.pdf

Joonis 5. Hooldatavad niidualad. Eesti põhikaart, Maa-amet, 2018.

2.2.3.1. LIIGIRIKKAD NIIDUD LUBJAVAESSEL MULLAL (6270*), AAS-REBASESABA JA ÜRT-PUNANUPUGA NIIDUD (6510), NIISKUSLEMBESED KÕRGROHUSTUD (6430)

LoD I; KE – jah; LoA – jah

Aruniidud on loodusliku niidutaimkattega lagedad niidud ja heinamaad. Valdav osa praegusi aruniite on sekundaarse tekkega, olles kujunenud lagedaks raiutud metsa, põõsastiku, puisniidu või mahajäetud põllu asemele. Niidutaimestiku moodustavad mitmesugused valguslembed ja regulaarset inimõju (niitmine, tallamine) taluvad liigid. Aruniitude klass jaguneb neljaks tüübirühmaks: looniidud, nõmmeniidud, paluniidud ja pärisaruniidud. Niit tuleb taastada enam-vähem lagedana, kohati võib kasvama jätta üksikuid puid ja põõsaid, mis pakuvad tuulevarju päevaliblikatele. Puude ja põõsaste kasvama jätmisel tuleb kindlasti arvestada, et need hiljem niitmist ei segaks. Lehtpuuvõsa eemaldamisele peab järgmisel aastal järgnema hooldamine või uus taastamine, kuna ühekordne võsalõikamine võib mõjuda halvemini kui selle kasvama jätmine – noore võsa pealekasv intensiivistub peale ühekordset lõikamist. (Mesipuu, 2011). Niidukoosluse hooldusvõtteks on niitmine ning hein tuleb niidult kokku riisuda ja ära viia, vastasel juhul koguneks maapinnale valgust varjutav kulukiht, mis hakkab taimede idanemist pärssima ja soodustama vaid üksikuid liike. Heina maha jätmine toob niidule ka toitained juurde, mis annab eelise vaid üksikutele produktiivsetele liikidele. Hekseldamine hooldusvõtteks peaks kaitsealustel niitudel keelatud olema (Aru- ja soostunud niitude hoolduskava, 2012).

Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal esinevad 8 ha-l, millest 3,8 ha on esinduslikkusega C ja 4,2 ha esinduslikkusega B. Niidud paiknevad põhiliselt kaitseala kaguosas Narva maanteest lõuna pool.

Aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niidud esinevad 69 ha-l, millest 11 ha on esinduslikkusega C ja 58 ha on esinduslikkusega B. Niidud paiknevad Pirita jõe äärsedel aladel.

Niiskuslembesed kõrgrohustud esinevad 5,1 ha-l, millest 3,3 ha on esinduslikkusega C ja 1,8 ha on esinduslikkusega B.

2.2.3.2. PUISNIIDUD (6530*)

LoD I; KE – jah; LoA – jah

Puisniidud on liigirikka taimestikuga, kus avatud niidulapid vahelduvad väikeste puutukkade ja põõsastega. Sel moel loodud mitmekesised valgus- ja niiskustingimused võimaldavad siin kasvada nii niidu- kui ka metsataimedel. Puudest kasvab neil sageli laialehiseid liike (tamme, saart, pärna, vahtrat), rohurindes leidub haruldasi ja ohustatud niiduliike, sealhulgas käpalisi (Paal, 2004).

Kaitsealal esineb puisniite 10 ha-l. Üks puisniit, pindalaga 4 ha ja C-esinduslikkusega, paikneb Pirita jõel asuval saarel kaitseala läänepiiril, probleemiks on niidule ligipääs. Teine puisniidu ala, nn Pärnamäe puisniit, pindalaga 6 ha ja C-esinduslikkusega, on kaitseala idapiiril Pärnamäe tee ääres. Puisniidul kasvab III kaitsekategooria käpeline laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*).

2.2.3.3. LAMMINIIDUD (6450)

LoD I; KE – jah; LoA – jah

Lamminiidud ehk luhad paiknevad eranditult jõgede aeg-ajalt üleujutatavatel lammidel. Oma lopsakuse võlgnevad nad väga viljakatele muldadele, mida rikastavad tulvavetest kantud toitaineterikkad setted. Sõltuvalt maapinna kõrgusest, jõe voolukiirusest, võivad üleujutuse kestus ning tulvaveega toodud setete hulk üsnagi erineda. Taimestikust valitsevad sageli kõrgekasvulised kõrrelised ja tarnad (Paal, 2004). Eesti tuntuimad lamminiidud paiknevad suuremate jõgede (Emajõgi, Pärnu, Kasari jt.) ääres.

Kaitsealal on lamminiite inventeeritud vaid 0,66 ha-l esinduslikkusega C ning need paiknevad kahes lahustükis jõe ääres.

Kaitse-eesmärk

- Pikaajaline kaitse-eesmärk:

Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal on säilinud 8 ha-l esinduslikkusega B; aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niite on säilinud 69 ha-l esinduslikkusega B; niiskuslembesed kõrgrohustuid on säilinud 5,1 ha-l esinduslikkusega B; puisniite on säilinud 10 ha-l esinduslikkusega B; lamminiite on säilinud 0,66 ha-l esinduslikkusega B.

- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk:

Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal on säilinud 8 ha-l, millest 3,8 ha on esinduslikkusega C ja 4,2 ha on esinduslikkusega B;
 aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niite on säilinud 11 ha-l esinduslikkusega C ja 58 ha-l esinduslikkusega B;
 niiskuslembeseid kõrgrohustuid on säilinud 5,1 ha-l, millest 3,3 ha on esinduslikkusega C ja 1,8 ha on esinduslikkusega B;
 puisniite on säilinud 10 ha-l, millest 4 ha on esinduslikkusega C ja 6 ha esinduslikkusega B;
 lamminiite on säilinud 0,66 ha-l esinduslikkusega C.

Mõjutegurid ja meetmed

+ Taastamise ja hooldamisega tekib erinevatele, ka kaitsealustele liikidele uusi sobivaid elupaiku.

- Hooldamata niidud võsastuvad, puisniidud metsastuvad.

Meede: Alade niitmine koos niite koristusega, sest selle maha jätmise tekitab viltkihi, millest väiksemad taimed ei suuda läbi kasvada ning mis takistab valguse jõudmist maapinnani. Niitude servaaladelt võsa eemaldamine.

2.3. VÄÄRISSELUPAIGAD

Kõrge looduskaitsealase väärtusega alasid ehk vääriselupaiku (edaspidi ka *VEP*) on inventeerinud alates aastast 1999. VEP-id on haruldastele ja ohustatud liikidele sobivad elukohad majandataval metsamaal, kus on säilinud mitmeid loodusmetsadele omaseid struktuure, nagu näiteks väga vanad puud, suured lamavad ja surnud puud või põlenud puud. Kuna majandatavates metsades esineb selliseid metsaalasid vähe ja hajusalt, on haruldaste ja ohustatud liikide püsijäämiseks oluline niisuguste tunnustustega metsaosad säilitada ilma metsamajandamise mõjutuseta. Vääriselupaigad on vajalikud alad, kus elutingimuste muutuste suhtes tundlikud ja kergesti häiritavad liigid (loomad, seened, samblikud, taimed) saavad häirimatult elada ning mille kaitsmine aitab kaasa liikide loodusliku tasakaalu säilitamisele. Riigimetsas asuvad VEP-id on kaitstud keskkonnaministri 1.11.2007. a käskkirjaga nr 41, alade kaitset korraldab RMK.

Maastikukaitsealal on registreeritud seitse vääriselupaiga tunnustega ala (tabel 3): 2002. a VEP154176, VEP154177, VEP154178, VEP154159, VEP154158 ning 2018. a VEP204608 ja VEP204607. VEP pindala kokku on 7,3 ha, millest ligikaudu 7 ha ei kattu ühegi elupaigatüübiga.

Tabel 3. Pirita jõeoru MKA vääriselupaigad

VEP kood	pindala (ha)	VEP tüüp	iseloomustus	kasvukohatüüp	Mõjutegur
154176	0,71	Jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad, kaasnev tüüp	Kõrge kaldaga väljaulatuva jõeoru otsas voolu toimel	Sinilille	Kõrge külastatavus,

		laialehised metsad	moodustunud koobas, millest voolab välja allikas. Vanad vahtrad, saared, tammed. Erinevas lagunemisastmes lamapuitu oru põhjas (kus tegelikult vesi) kui nõlvadel.		tee
154177	0,34	Jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad, kaasnev tüüp männikud ja männisegametsad	Järsk kõrge jõekallas küngaste ja orgudega. Väikestes orgudes rohkesti vanu sarapuid. Tammed erinevas vanuses, männid üle 150 a.	Sinilille	Kõrge külastatavus, tee. Kattub elupaigaga metsastunud luited
154178	2,26	Pinnakattejärsakud, kaasnev tüüp laialehised metsad	Järsk nõlv uhtoruga, nii lauge kui järsk kallas. Männid vanusega üle 150 a, tammed veel vanemad, paljud vanad kuivanud tammed, ka mõned vanad jändrikud männid kuivanud. Põõsaliikidest kuslapuu, magesõstar.	Sinilille	Kõrge külastatavus, tee
154159	0,2	Jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad, kaasnev tüüp männikud ja männisegametsad	Jõevoolu tegevusega kunagi tekkinud vall koos uhtoruga. Männi vanus eranditult üle 150 a, tame mitte vähem kui 250 a. Põõsarindes	Sinilille	Kõrge külastatavus

			kuslapuu, magesõstar, kontpuu, palju sarapuud.		
154158	0,25	Pinnakattejärsakud, kaasnev tüüp kuusikud ja kuusesegametsad	Järsk jõeoru nõlv. Vanad kuused, männid, tammed, lamapuitu keskmiselt, kuslapuu, magesõstar,	Sinilille	Kõrge külastatavus
204608	0,97	Jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad, kaasnev tüüp laialehised metsad	Laialehine mets jõe järsul kaldal.	Sõnajala	Kõrge külastatavus
204607	2,58	Männikud ja männisegametsad	Väga vana männik, esineb palju männitaelikut.	Karusambla- mustika	Kõrge külastatavus, kuivendus

2.4. MAASTIK (JÕEORG, TERRASSID, PALJANDID)

KE – jah; LoA – ei

Pirita kanjonilaadset jõeorgu ilmestavad Kose-Lükati kandi järsud kaunid liivakaldad. Hästi on jälgitav Lükati paljand, kus 60 meetri pikkusel lõigul avanevad alamkambriumi kihistute liivakivid, aleuroliidid ja savid. Irust ülalpool paljanduvad ordoviitsiumi lubjakivid, milles leidub eri meretasemeid peegelduvaid terrasse. Jõeorus leidub rändrahne, allikaid ja inimtekkelisi koopaid. Rändrahnudest väärivad märkimist 2,7 m kõrgused Iru jõekivi ja Lükati rändrahn. Pirita jõeorgu ilmestavad kaunid männimetsad, mille tähtsus puhkealana on väga suur. Pirita jõeoru maastikukaitseala erilisteks huviväärsusteks on Lükati ja Kloostrimetsa kärestikud, Läänemere Antsülusjärve staadiumi rannavallid, Litoriinamere-aegsed lited ja alamkambriumi liivakivipaljandid. Vanimad asustuse jäljed Iru linnamäel (Linnapäral) pärinevad juba teisest aastatuhandest eKr. Piirkonnas on veel ajaloo- ja arhitektuurimälestisi: Kochi mõis (Kose suvemõis) ja perekonnakalmistu, Peeter Suure merekindluse raudteesilla ja haubitsapatarei varemed, Kose-Lükati vabaõhukooli hoonestu, imekaunis Tallinna botaanikaaed. (Eesti maastikud, 2008).

Kaitseala suurim väärtus puhkemajandusliku potentsiaali kõrval on geoloogilis-morfoloogiline mitmekesisus. Pinnamood ja geoloogilised mälestised on mõjutuste suhtes tavaliselt küllalt inertsed. Suure ja üha suureneva külastuskoormuse tõttu esineb mitmeid märke nii pinnavormide kui geoloogiliste üksikobjektide kahjustamisest. Eelkõige avaldub see nõlvakahjustustes, kus liigne tallamine on vallandanud erosiooni. Üha rohkem pinnasekahjustusi põhjustavad

(maastiku)jalgrattad ja mootorrattad, mis liicluseeskirju eirates sõidavad väljaspool selleks ette nähtud (kõvakattega, märgistatud) radasid³².

Alad, kus varem paiknesid üldkasutatavad puhkepiirkonnad ja metsad (näiteks Pirita jõe org, Lepiku ja Laiaküla piirkond), on muutunud kõige kõrgema hinnatasemega maatehingute piirkondadeks. Surve selliste alade täisehitamiseks on väga tugev ning lisaväärtusena reklaamitakse kaunist looduslikku ümbrust. Kuigi kaitaselal on ehitustegevusele piirangud, on järjest suureneval ümbritseval elanikkonnal võimalus kasutada maastikukaitseala matkamiseks, suusatamiseks ja jalgrattasõiduks.

Kuues Pirita jõe avanevas vaatekohas teostab RMK maastiku hooldustöid: vaatekoridorides eemaldatakse kännuvõsud ja peenvõsa, samuti suurte puude all ja jõekaldal, raidmed viiakse tööalalt minema, lisaks koristatakse prügi.

Kaitse-eesmärk

- Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: kaitsealale omane maastik on heas seisundis, maastikuilme ja vaated on säilinud.
- Pikaajaline kaitse-eesmärk: maastikuelemendid jõeorg, terrassid ja paljandid on heas seisundis, vaated ja kaitsealale omane maastikuilme on säilinud.

Mõjutegurid ja meetmed

- Suur kasutuskoormus, mootorsõidukitega ja maastikuratastega sõitmine kallasradadel ja luitemetsas, prahistamine.

Meede: Küllastajad on suunatud ettevalmistatud radadele, infotahvlitel on selgitus tegevuse kahjulikust mõjust loodusele, paigaldatud on piisavalt prügikaste.

- Piki jõe kallasrajale on ebaseaduslikult sissesõidetud uued rajad, mida on kindlustatud puidust laudadaega (Kloosrtimetsa tee 34, foto 2).

Meede: Eemaldada radadelt sinna paigutatud puitmaterjal.

- Jõe kallasrajale (Vabaõhukooli tee 5b vastas olevad eramaad) on ehitatud puidust platvorm ja laudtee, mis on lagunenu ja vette kukkumas (foto 3).

Meede: Eemaldada platvorm ja laudtee.

- Vaadete kinnikasvamine.

Meede: RMK teostab maastikuhooldustööna kuues kohas Pirita jõe vaadete avamist.

---

³² Pirita linnaosa üldplaneeringu KSH. OÜ E-Konsult, 2007.

3. KÜLASTUSKORRALDUS

Pealinna sisese puhkealana on Pirita jõeoru maastikukaitseala populaarne koht, alal on suur rekreatiivne väärtus vaheldusrikka ja kauni maastiku tõttu ning loodushariduslik tähtsus Tallinna botaanikaaija näol. Botaanikaaija taimekogudes säilitatakse haruldasi ja hävimisohus liike ning uuritakse haruldaste taimeliikide populatsioonide ökoloogilise taastamise võimalusi. Botaanikaaed on tähelepanuväärne oma maastikuarhitektuurselt kujundatud dendraariumi, alpinaariumi ja rosaariumi poolest ning võimaldab külastajatel tutvuda nii liigirikaste ja väärtuslike taimekollektsoonidega kui mitmete poollooduslike koosluste ja nende iseloomulike taimeliikidega linnast lahkumata.

2009. aastal kehtestatud Pirita linnaosa üldplaneeringu eesmärgiks on muu hulgas Pirita jõeoru maastikukaitseala säilimine, mis koos Kloostrimetsaga on populaarne aja veetmise koht, kuid suur külastatavus tekitab ka looduskahjustusi. Kloostrimets ning maastikukaitseala metsad kannatavad suureneva tallamiskoormuse all ning vajavad inimkoormuse mõju vähendamiseks lisakulutusi, nagu kergliiklusteede ja puhkekohtade infrastruktuuri rajamine³³. Käesolevaks ajaks on linnaosavalitsuse poolt Piritale välja ehitatud valgustatud kergliiklusteede võrgustik, millest kaitsealale jääb hinnanguliselt kaks kilomeetrit.

Visioon ja eesmärk

Visioon: Kaitseala väärtused on säilinud soodsas seisundis. Külastuskoormus ei kahjusta ala kaitseväärtusi ning külastajad on teadlikud alal kehtivatest piirangutest ja järgivad neid. Kaunid vaated ja loodusmaastik pakuvad puhke- ja sportimisvõimalusi.

Eesmärk: Kaitseala on tähistatud, külastustaristu (infotahvlid, stendid, matka- ja õpperajad jms) on hooldatud ja heas korras. Külastajate liikumine on suunatud selleks ettevalmistatud objektide kaudu, puuduvad külastuse tagajärjel tekkinud olulised kahjud pinnasele, kooslustele ja liikidele.

Meetmed: Koostatakse ja paigaldatakse uued infostendid kaitseala tutvustamiseks.

3.1. OLEMASOLEV KÜLASTUSTARISTU

3.1.1. LOODUSÕPPERAJAD, TERVISE- JA SPORDIRAJAD

---

³³ Kehtestatud Tallinna Linnavolikogu 17.09.2009 otsusega nr 179.

Kaitsealale on rajatud kaks loodusõpperada taimekoosluste ja rikkaliku elustiku tutvustamiseks. Mõlema loodusõpperaja kohta on Tallinna Botaanikaaiast poolt koostatud trükis, mis on leitav ka botaanikaaiast kodulehelt.

Tallinna Botaanikaaiast looduse-õpperada on rajatud 1994. aastal, rada pikendati 2002. aastal ning renoveeriti 2011. aastal, rahastus oli SA KIK poolt. Õpperada on 3,9 km pikkune ja läbib 15 teabetahvliga varustatud punkti, kus antakse ülevaade erinevatest maastikuvormidest, kasvukohatüüpidest ja taimestikust (kuiv pärisaruniit, salumännik, sõnajalgade org, tamme-segamets, sooraua leiukoht, rabastunud männik, kaasik, lepike jne, foto 4). Punktid 1, 2, 3, 4, 14 ja 15 asuvad botaanikaaiast territooriumil aiaga piiratud alal (nendega tutvumiseks peab suvehooajal lunastama botaanikaaiast pääsmet), punktid 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ja 13 botaanikaaiast väljaspool, seega rada ei ole võimalik korraga läbida. Punktis 13 olev infostend (Pajustik) on soditud, ka ei ole võimalik kõrge rohustu tõttu selle juurde pääseda (foto 5).

Kloostrimetsa soo õpperaja ehitati 2008. aastal Tallinna Keskkonnaamet, rada anti hiljem üle botaanikaaiast. Rada on 2,5 km pikkune ning varustatud seitsme teabetahviga, kus tutvustatakse raba arengut, elupaigatüüpe, taimestikku ja loomastikku. Mustika-kõdusoo mändikus kulgeb rada ligikaudu 500 m ulatuses laudteel, ülejäänud osas piki metsateed ja -rada. Kaitseala kirdeosas olev rada on huvitav ja heas korras, kuid selle leidmine on keeruline – puuduvad viidad, mis rajani suunaks, ka ei ole võimalik ligineda botaanikaaiast kaudu, sest territoorium on aiaga piiratud. Probleemiks on Kloostrimetsa soo õpperaja osaline kulgemine kaasomandis oleval eramaal. Kaitsekorralduskava koostamise ajal ei saavutatud kokkulepet, mille kohaselt omanik nõustuks ka edaspidi lubama oma maal raja kasutamist. Juhul, kui kokkulepe saavutatakse, tuleb inimeste rajale juhatamiseks paigaldada Pärnamäe tee poolt Miku tee algusesse ja keskele rajale suunav viit. Kui kokkulepet ei saavutata, tuleb rada ümber planeerida või likvideerida.

2013. aastal ehitati Kochi kabeli kõrvale Pirita Spordikeskuse Tervisespordi hoone, mis jääb kaitsealast välja. Hoone juurde, kaitsealale, on rajatud liuväli/tenniseväljakud, liivaväljak, kelgumägi ja terviserada, jõe äärde aiaga piiratud laste mänguväljak ja pontoonsild aerutajatele. Pirita Spordikeskuse poolt on kaitsealale märgitud u 20 km ulatuses terviserajad: Pirita valgustatud terviserada (7,2 km), Lükati ring (3,5 km), Kuuse ring (1,5 km), Kabeli ring (450 m), Kloostrimetsa ring (3,2 km), matkarada (1,7 km). Terviseradadele on paigaldatud suunaviidad, radade hooldust teostab spordikeskus. Algsed Pirita spordirajad kavandas Tallinna Spordi- ja Noorsooamet.

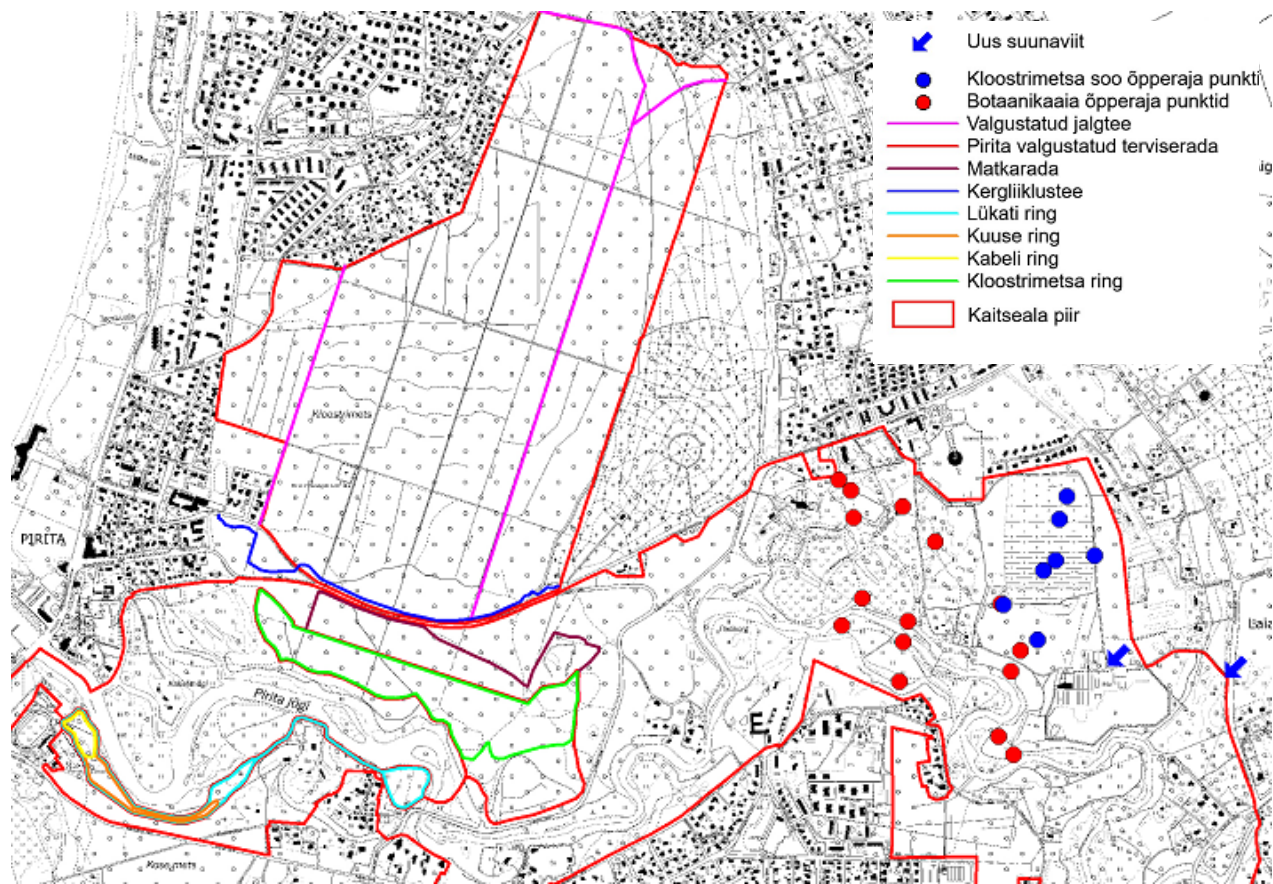
Pirita Spordikeskuse poolt paigaldati 2018. aastal Kloostrimetsa tee 34 riigimetsamaa kvartalis VII128 eraldisse 8 metallist jõulinnak, mida kasutavad tervisesportlased (foto 6), eelmine puidust rajatis likvideeriti. Kvartalis VII127 eraldises 6 asub kunagine liivakarjäär, mille nõlvad on ratturite poolt maha sõidetud ning karjääri põhja on tekitatud „hüpekas“ (fotod 7, 8).

2019. aasta sügisel valmis Kloostrimetsa tee T3 põhja küljele jäävale alale asfaltkattega valgustatud kergliikustee, millest kaitsealale jääb hinnanguliselt üks kilomeeter. Teed hakati kasutama jalgratturite ja jalakäijate poolt praktiliselt kohe, enne lõplikku valmimist. Tee hooldust korraldab kohalik omavalitsus.

2019. aasta sügisel koostati Kloostrimetsa tee ja Randvere tee vahelise ala ning Metsavahi tee ja Lookleva tee vahelisel alal jalgteede 3,7 km ulatuses valgustuse põhiprojekt. Tegemist on Viimsi metsa piiranguvööndiga (198 ha suurune Kloostrimets), kus projekteeritav valgustus kulgeb piki metsasihte, mida kasutatakse jalgteedena. Kokku kasutatakse Viimsi metsa piiranguvööndis u 10 km metsasihte.

Pirita jõeoru maastikukaitsela kui linnaruumis asuvat roheala kasutatakse külastajate poolt eelkõige sportimiseks, jalutamiseks ja puhkamiseks vabas õhus, botaanikaaeda ka sealsete taimekollektsioonidega tutvumiseks. Kaitseala tutvustavaid külastusobjekte alale täiendavalt rajada pole vaja, seega kaitsekorralduskavaga uut külastustaristut ei kavandata. Kergliiklusteede hooldajaks on linnaosa valitsus ning ligikaudu 20 km ulatuses rajatud terviseradade ja jõulinnaku eest hoolitseb Pirita Spordikeskus. RMK ei ole kaitsealale külastusobjekte rajanud ja plaanis ei ole seda teha ka tulevikus.

Meede: Loodusõpperadade, tervise- ja spordiradade hooldamine. Vajadusel viitade lisamine.

Joonis 5. Loodusõppe, tervise- ja spordiradade skeem. Joonise alus: Eesti põhikaart, Maa-amet, 2018.

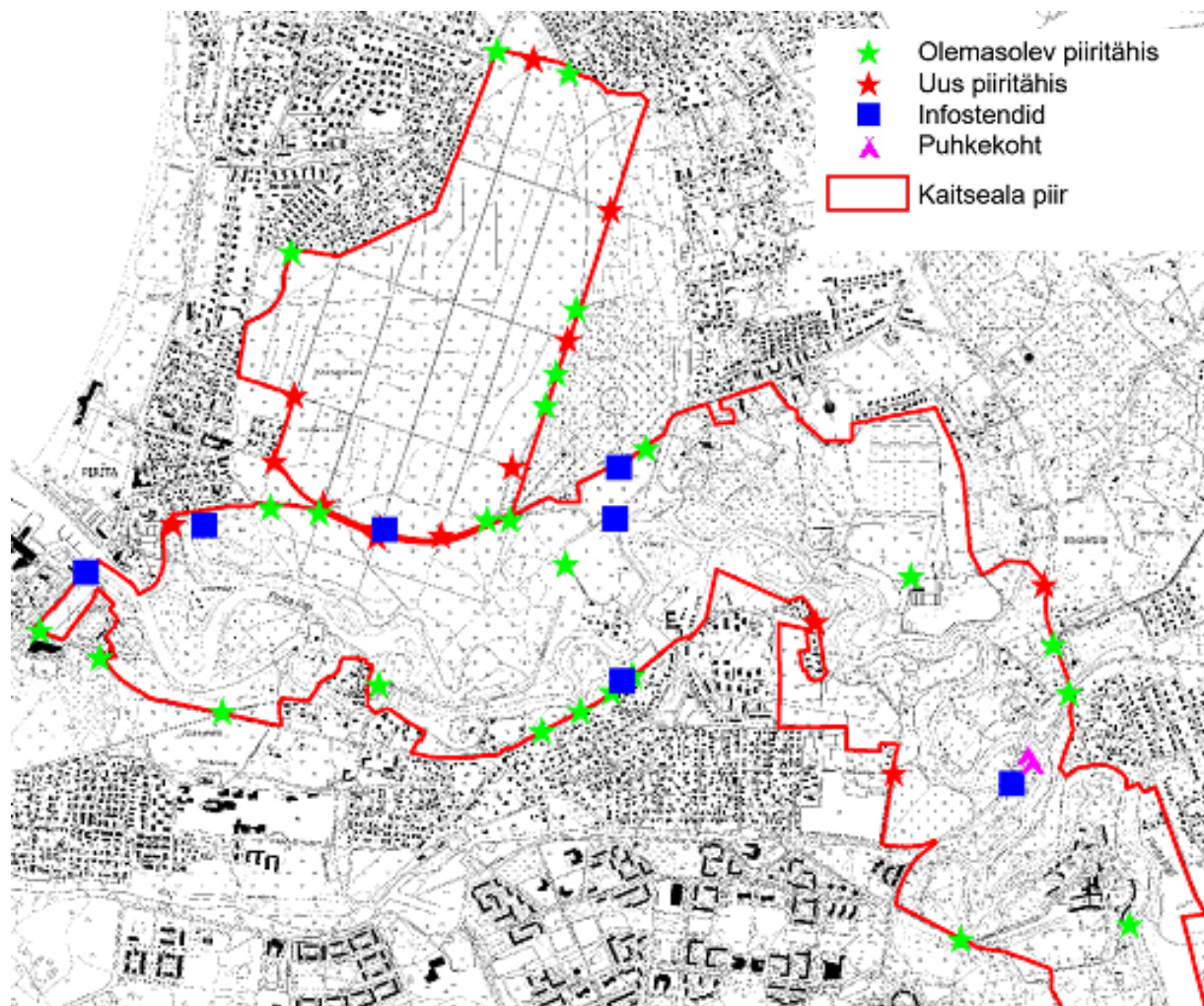
3.1.2. TÄHISED, INFOSTENDID, PUHKEKOHAD

Kaitseala välispiir kulgeb peamiselt piki teemaa piiri selliselt, et tee jääb kaitsealast välja, osaliselt ühtib piir kaitsealade piiridega või kulgeb piki metsasihti. Kaitseala välispiir on suuremas osas tähistatud. Eelmise perioodi (2010–2019) kaitsekorralduskava järgi on piiritähiseid umbes 60, 2019. aastal paigaldas RMK lõunapiirile viis uut tähist. Praegu on kaitsealal 25 piiritähist, paigaldada juurde 14 tähist. Linnaruumis on liiklusmärke piisavalt palju ning kaitseala asukoha tõttu pealinnas ei ole otstarbekas igale sissesõiduteele piiritähist lisaks paigaldada, need olgu kõige käidavamates kohtades.

Kaitsealal on neli suurt infostendi, mis on vananenud (foto 9) ja tuleb välja vahetada. Koostada tuleb uued infostendid ja paigaldada juurde kolm uut, kokku saab olema kaitsealal seitse infostendi.

Narva manatee silla juurde jõe äärde kunagi ehitatud viiest varikatusest on alles üks, lisaks puhkekoht laua ja pinkidega. Kaitseala riigi maal ettevalmistatud lõkkekohti ei ole ning neid ka ei planeerita. Küll aga on jõe ääres Narva mnt silla juures olevas puhkekohas ebaseaduslikult lõkkeid tehtud, need lõkkekohad tuleb likvideerida. Puhkekoha hooldust korraldab Lasnamäe Linnaosa Valitsus jooksvalt.

Meede: Tähiste ja infotahvlite paigaldamine ja hooldamine, vajadusel ümbervahetamine. Varikatuse ja puhkekoha hooldamine, lõkkekohtade likvideerimine.

Joonis 6. Kaitseala tähised, infostendid ja puhkekoht. Joonise alus: Eesti põhikaart, Maa-amet, 2018.

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1. TEGEVUSTE KIRJELDUS

4.1.1. RIIKLIK SEIRE

Pirita jõeoru MKA-I viiakse riikliku seire raames läbi ohustatud taimekoosluste (Natura 2000 kooslused) seiret, teostatakse haudelinnustiku punktloendusi 26 punktis ning seiratakse valitud elupaikade talilinnustikku. Seired kuuluvad eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire programmi.

Lükati silla püsiseirejaamas teostatakse Pirita jõe hüdrokeemilist ja ohtlike ainete seiret. Kloostrimetsa seirejaam on hüdromeetriajaam, kus lisaks hüdroloogiavaatlustele tehakse ka meteoroloogiavaatlusi. Iru seirejaamas teostatakse raskmetallide sadenemise bioindikatsioonilist hindamist.

Kaitseala idapoolne osa jääb nahkhiirte ning saarma ja kopra seireruutu.

Riiklik seire kuulub I prioriteeti, korraldajaks on KAUR. Tegevus toimub riikliku seirekava alusel.

4.1.2. HOOLDUS, TAASTAMINE

4.1.2.1. POOLLOODUSLIKE KOOSLUSTE TAASTAMINE JA HOOLDAMINE

Kaitsealal on kokku 92,8 ha poollooduslikke kooslusi. 2019. a tehti niitude taastamis- ja hooldustöid 35 ha ulatuses ning 2020. a on planeeritud tööd 40 ha ulatuses. Põhiliselt on hoolduses aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, osaliselt ka puisniidud (foto 10). Suurte puude alt ja jõekaldal tuleb teha võsaraiet, eemaldada tööalalt kõik noored võrsed ning raidmed. Tööalad niita ja niide alalt ära viia, vajadusel koguda kokku tuulemurd, mis segab ala niitmist. Lisaks koristada tööalalt prügi ja ära viia.

Tegemist on II prioriteedi töödega, mida korraldab RMK.

4.1.2.2. VAADETE AVAMINE

Kuuest vaatekoridorist, kokku ühe hektari ulatuses, tuleb teha võsaraiet, eemaldada tööalalt kõik noored võrsed ning raidmed. Tööalad niita ja niide alalt ära viia.

Tegemist on II prioriteedi töödega, mida korraldab RMK.

4.1.3. TARISTU

4.1.3.1. TÄHISTE PAIGALDAMINE JA HOOLDUS

Kaitseala piirile on paigaldatud tähised tammelehe kujutisega ja kirjaga „Pirita jõeoru maastikukaitseala”. 2019. aastal paigaldati lõunapiirile viis uut tähist. Tähiste seisukorda tuleb regulaarselt kontrollida ning vajadusel asendada kulunud, lõhutud või amortiseerunud tähised uutega. Kaitsealal on 25 piiritähist, paigaldada juurde 14.

Tegemist on II prioriteedi töödega, mida korraldab RMK.

4.1.3.2. LOODUSÕPPERAJAD, TERVISE- JA SPORDIRAJAD

Tallinna Botaanikaaija looduse-õpperada on 3,9 km pikkune ja läbib 15 teabetahvliga varustatud punkti, millest osad asuvad botaanikaaija territooriumil, osad sellest väljaspool. Punktis 13 (Pajustik) olev infostend on soditud ja tuleb välja vahetada, vajadusel hooldada kõiki stende.

Tegemist on II prioriteedi töödega, mida korraldab Tallinna Botaanikaed.

Kloostrimetsa soo õpperada on 2,5 km pikkune ja varustatud seitsme teabetahviga. Mustika-kõdusoo männikus kulgeb rada ligikaudu 500 m ulatuses laudteel (osaliselt eramaal), ülejäänud osas piki metsateed ja -rada riigimaal. Laudtee vajab aeg-ajalt üle vaatamist, vajadusel asendada lauad ja infotahvlid, kui saavutatakse eraomanikuga vastav kokkulepe. Juhul, kui kokkulepe saavutatakse, paigaldada külastajate rajale suunamiseks kaks viita Pärnamäe tee poolt Miku tee algusesse ja keskele. Kui kokkulepet omanikuga ei saavutata, tuleb rada ümber planeerida riigimaale või likvideerida.

Tegemist on II prioriteedi töödega, mida korraldab Tallinna Botaanikaed.

Kaitsealale on märgitud u 20 km ulatuses terviserajad: Pirita valgustatud terviserada (7,2 km), Lükati ring (3,5 km), Kuuse ring (1,5 km), Kabeli ring (450 m), Kloostrimetsa ring (3,2 km), matkarada (1,7 km). Kloostrimetsa tee 34 metsaalale on 2018. a rajatud metallist jõulinnak.

Radade ja jõulinnaku hooldust korraldab Pirita Spordikeskus, tegemist on II prioriteedi tööga.

Kloostrimetsa tee T3 põhjaküljele jäävale alale on 2019. aastal rajatud asfaltkatttega valgustatud kergliikustee, millest kaitsealale jääb hinnanguliselt üks kilomeeter.

Viimsi metsa piiranguvööndisse ehitatakse 3,7 km ulatuses valgustus, mis kulgeb piki metsasihte, ala kasutatakse jalgteena (Kloostrimetsa tee, Randvere tee, Metsavahi tee ja Lookleva tee vaheline ala).

Kergliiklustee ja planeeritava valgustusega jalgte hooldust korraldab Pirita Linnaosa Valitsus, tegemist on II prioriteedi tööga.

4.1.3.3. INFOSTENDID, VARIKATUS JA PUHKEKOHT

Kaitsealal on neli vananenud infostendi, mis tuleb välja vahetada. Koostada uued ja lisada veel kolm infostendi.

Infostendid koostatakse RMK ja Keskkonnaameti koostööna, paigaldab RMK. Tegemist on II prioriteedi töödega.

Narva mnt silla juures on üks varikatus ning üks laua ja pinkidega puhkekoht.

Varikatuse ja puhkekoha hooldust korraldab Lasnamäe Linnaosa Valitsus, tegemist on II prioriteedi töödega.

4.1.5. EESKIRJAD, KAVAD

4.1.5.1. KAITSEKORRALDUSKAVA VAHEHINDAMINE JA UUENDAMINE

Kaitsekorralduskava eesmärgid on seatud kümneks aastaks. 2024. aastal tuleb hinnata esimese perioodi tulemuslikkust (väärtuste seisundit) ja vajadusel kaitsekorralduskava uuendada.

Lisada loodusala kaitse-eesmärkideks olevad liigid Pirita jõeoru MKA kaitse-eeskirjale, need liigid on paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) ja saarmas (*Lutra lutra*).

Kaitsekorraldusperioodi lõpus viiakse läbi kaitse tulemuslikkuse hindamine ning koostatakse uus kaitsekorralduskava järgnevas kümneks aastaks.

Tegemist on I prioriteedi töödega, mida korraldab KeA. Tegevus on planeeritud 2024. ja 2029. aastasse.

4.2 EELARVE

Eelarve tabelisse (tabel 4) on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul. X – tegemist on iga-aastase tööga või sellise tegevusega, mille korral pole täpselt teada, mis aastal seda tehakse või ei ole teada töö maksumus.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 4. Tegevuskava ja eelarve

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori- teet	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Kokku
Sadades eurodes															
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1	Ohustatud taimekoosluste (Natura 2000 kooslused) seire	Riiklik seire	KAUR	I	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.1	Siseveekogude seire	Riiklik seire	KAUR	I	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.1	Saarma ja kopra seire	Riiklik seire	KAUR	I	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.1	Nahkhiirte seire	Riiklik seire	KAUR	I	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hooldus, taastamine ja ohjamine															

4.1.2.1	Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine (40 ha)	Koosluste taastamis- ja hooldustööd	RMK	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.1.2.2	Vaadete avamine 1 ha	Maastiku hooldustöö	RMK	II	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
Taristu, tehnika ja loomad																
4.1.3.1	25 olemasoleva piiritähise hooldamine, 14 piiritähise paigaldamine ja hooldus	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.3.2	Botaanikaiaa looduse-õpperaja (15 teabetahvliit) ja Kloostrimetsa soo õpperaja (7 teabetahvliit) hooldus	Radade ja teabetahvlite hooldamine	Tallinna Botaanikaead	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.3.2	Terviserajad (20 km) ja jõulinnak	Radade ja viitade hooldamine	Pirita Spordikeskus	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.3.2	Valgustatud kergliiklustee ja jalgte	Radade hooldamine	Pirita Linnaosa Valitsus	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.3.3	Infostendid 7 tk	Infostendide koostamine ja paigaldus	RMK ja KeA	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.1.3.3	Varikatus ja puhkekoht	Muu taristu hooldamine	Lasnamäe Linnaosa Valitsus	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kavad, eeskirjad																
4.1.5.1	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tegevuskava	KeA	I					X							X
4.1.5.1	Tulemuslikkuse täitmise analüüs, uue kava koostamine	Tegevuskava	Kea	I											X	X
				Kokku												50

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamise aluseks on seire ja paikvaatlused ning kaitsekorralduslike tööde käigus kogutud andmed. Tulemuslikkuse hindamiseks dokumenteeritakse kaitsealal tehtavad tööd ja tegevused. Kaitsekorraldusperioodi keskel (2024. a) ja lõpus (2029. a) koostatakse kaitsekorralduse tulemuslikkuse analüüs, mis on ühtlasi ka aruanne selle täitmise efektiivsuse osas.

Kaitse-eesmärgiks oleva Piritajõe seisundit hinnatakse riikliku seire raames. Jõe seisund on soodne, kui vee kvaliteet ei ole langenud ning jõgi on kaladele heaks elupaigaks. Kaitsekorraldus on olnud tulemuslik, kui kaitse-eesmärgiks oleva metsastunud luidete pindala ei ole vähenenud ning külustuskoormus ei ole selle seisundit halvendanud. Kaitsekorraldus on olnud tulemuslik, kui kaitse-eesmärgiks olevate poollooduslike niitude taastamine ja hooldus on olnud järjepidev ning alad on säilinud heas seisundis.

Kaitsekorraldus loetakse edukaks, kui on saavutatud kavaga seatud eesmärgid. Koosluste olemasolu ja seisundit hinnatakse paikvaatluse teel.

Kaitsekorraldust loetakse edukaks, kui registreeritud ja teadaolevate kaitstavate liikide ja leiukohtade arv on püsinud vähemalt samal tasemel ning sobivate elupaikade pindala ei ole vähenenud ning kui on rakendatud ja teostatud kaitsekorralduskavas planeeritud kaitsekorralduslikud tegevused ning viidud läbi riiklik seire.

Tabelis 5 on esitatud vastavate kaitseväärtuse kohta ülevaatliselt kaitsetegevuse tulemuslikkuse hindamiseks vajalikud kriteeriumid ning nende lähte- ja sihtväärtused.

Tabel 5. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
2.1.1	Jõesilm	Elupaiga suurus ja liigi seisund	35,4 ha, seisund soodne	Liigi elupaiga suurus on 35,4 ha ja see on soodsas seisundis.	Elupaiga seisundit hinnatakse riikliku seire raames.
2.1.2	Lõhe	Elupaiga suurus ja liigi seisund	35,4 ha, seisund soodne	Liigi elupaiga suurus on 35,4 ha ja see on soodsas seisundis.	Elupaiga seisundit hinnatakse riikliku seire raames.
2.1.3	Harilik hink	Elupaiga suurus ja liigi seisund	35,4 ha, seisund soodne	Liigi elupaiga suurus on 35,4 ha ja see on	Elupaiga seisundit

				soodsas seisundis.	hinnatakse riikliku seire raames.
2.1.4	Harilik võldas	Elupaiga suurus ja liigi seisund	35,4 ha, seisund soodne	Liigi elupaiga suurus on 35,4 ha ja see on soodsas seisundis.	Elupaiga seisundit hinnatakse riikliku seire raames.
2.1.5	Tiigilendlane	Elutegevuseks soodsate alade säilimine	Liigile soodsad alad on säilinud.	Liigile soodsad alad on säilinud.	Alade hindamine paikvaatlusel, liigi seisundit hinnatakse riikliku seire raames.
2.1.6	Paksukojaline jõekarp	Elupaiga suurus ja liigi seisund	Vähemalt 4 ha, seisund soodne.	Liigi elupaiga suurus on 4 ha ja liik on soodsas seisundis.	Elupaiga ja liigi seisundit hinnatakse riikliku seire raames.
2.1.7	Saarmas	Elupaiga kvaliteet, liigi seisund	Liik asustab Pirita jõge, mis on soodsas seisundis elupaik, veekeskonna tingimused vastavad saarma vajadustele ja piisaval hulgal on varjepaiku.	Liik asustab Pirita jõge, mis on soodsas seisundis elupaik, veekeskonna tingimused vastavad saarma vajadustele ja piisaval hulgal on varjepaiku.	Elupaiga ja liigi seisundit hinnatakse riikliku seire raames.
2.2.1	Metsastunud luited (2180)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 80 ha, esinduslikkus C.	Elupaigatüüp on säilinud 80 ha-l ja selle esinduslikkus on jätkuvalt C.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse paikvaatlusel.
2.2.2	Jõed ja ojad (3260)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 35,4 ha, esinduslikkus B.	Elupaigatüüp on säilinud 35,4 ha-l ja selle esinduslikkus on jätkuvalt B.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse riikliku seire raames ja paikvaatlusel.

2.2.3.1	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 3,8 ha, esinduslikkus C ja 4,2 ha esinduslikkus B.	Elupaigatüüp on säilinud 8 ha-l ja selle esinduslikkus on B.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse paikvaatlusel ja tulemlikkuse hindamise raames.
2.2.3.1	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 11 ha, esinduslikkus C ja 58 ha esinduslikkus B.	Elupaigatüüp on säilinud 69 ha-l ja selle esinduslikkus on B.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse paikvaatlusel ja tulemlikkuse hindamise raames.
2.2.3.1	Niiskuslembesed kõrgrohustud (6430)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 3,3 ha, esinduslikkus C ja 1,8 ha esinduslikkus B.	Elupaigatüüp on säilinud 5,1 ha-l ja selle esinduslikkus on B.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse paikvaatlusel ja tulemlikkuse hindamise raames.
2.2.3.2	Puisniidud (6530*)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 4 ha, esinduslikkus C ja 6 ha esinduslikkus B.	Elupaigatüüp on säilinud 10 ha-l ja selle esinduslikkus on B.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse paikvaatlusel ja tulemlikkuse hindamise raames.
2.2.3.3	Lamminiidud (6450)	Elupaigatüübi pindala ja esinduslikkus	Elupaigatüübi pindala on 0,66 ha, esinduslikkus C.	Elupaigatüüp on säilinud 0,66 ha-l ja selle esinduslikkus on B.	Elupaigatüübi seisundit hinnatakse paikvaatlusel ja tulemlikkuse hindamise raames.
2.4	Maastik (jõeorg, terrassid, paljandid)	Maastikuelementide seisund, ilme ja vaadete säilimine	Kaitsealale omane maastik on heas seisundis, maastikuilme ja vaated on säilinud.	Maastikuelemendid jõeorg, terrassid ja paljandid on heas seisundis, vaated ja kaitsealale omane	Hinnatakse teostatud tööde põhjal (maastikuilme, vaadete

				maastikuilme on säilinud.	avamine) ja paikvaatlusel.
--	--	--	--	---------------------------	----------------------------

KASUTATUD ALLIKAD

Kirjandus ja internetiallikad

Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Eesti geoloogiline baaskaart. Eesti Geoloogiakeskus. Tallinn, 2003.

Eesti maastikud. Kirjastus Tänapäev, 2008.

Eesti stratotüüpsed paljandid: <https://stratotuup.ut.ee/k-kose-lykati-paljand>

Hunt, T. 2012. Eesti kalad

Loodusmälestised 4. Tallinn: Lasnamäe, Pirita. Teaduste Akadeemia Kirjastus, 1999.

Mesipuu, M. 2012. Aru- ja soostunud niitude hoolduskava.

Paal, J. 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Tallinn.

Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2010-2019. Keskkonnaamet, Tõnisson, A. 2010

Riikliku eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire alamprogrammi „Metsakooslused, pangametsad“ aastaaruanne. Tallinna Botaanikaaed, 2008.

Planeeringud ja arengukavad

Pirita linnaosa üldplaneering. Kehtestatud Tallinna Linnavolikogu 17.09.2009 otsusega nr 179. <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=115296>

Pirita linnaosa arengukava aastateks 2012-2016. Tallinna Linnavolikogu 26.01.2012 määrus nr 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/409032013047>

Harju maakonnaplaneering 2030+. <http://maakonnaplaneering.ee/harju-maakonnaplaneering>

Seadused, määrused, eeskirjad

Looduskaitseseadus. RT I 2004, 38, 258. <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072017005?leiaKehtiv>

Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri <https://www.riigiteataja.ee/akt/115122015009?leiaKehtiv>

Andmebaasid

Eesti Looduse Infosüsteem, www.eelis.ee

Keskkonnaregister: <http://register.keskkonnainfo.ee>

Maa-ameti geoportaal: <https://geoportaal.maaamet.ee/>

Metsaregister: <https://register.metsad.ee>

LISA 1.

Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri

Vastu võetud 15.12.2005 nr 312

Redaktsiooni jõustumise kp: 10.05.2019

Avaldamismärge RT I, 30.04.2019, 7

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Kaitseala kaitse-eesmärk

(1) Pirita jõeoru maastikukaitseala² (edaspidi kaitseala) kaitse-eesmärk on Pirita jõeoru, sealsete terrasside, paljandite ja taimekoosluste ning metsade kaitse, EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta:

1) I lisas nimetatud elupaigatüüpide – metsastunud luidete (2180)³, jõgede ja ojade (3260), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) ning puisniitude (6530*) kaitse;

2) II lisas nimetatud liikide – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*), II kaitsekategooria kaitsealuse liigi – tiigilendlase (*Myotis dasycneme*) ja III kaitsekategooria kaitsealuste liikide – hariliku hingi (*Cobitis taenia*) ja hariliku võldase (*Cottus gobio*) elupaikade kaitse.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kuuteistkümneks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada «Looduskaitseaduses» sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala piir

(1) Kaitseala asub Tallinnas Pirita ja Lasnamäe linnaosas ning Harju maakonnas Jõelähtme vallas Iru külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 7, 48 - jõust. 01.02.2009]

2. peatükk KAITSEALA KAITSEKORD

§ 4. Kaitseala vööndid

Kaitseala jaguneb kuueteistkümneks piiranguvööndiks:

- 1) Botaanikaaiia piiranguvöönd;
- 2) Iru piiranguvöönd;
- 3) Jõesuu piiranguvöönd;
- 4) Kloostrimetsa piiranguvöönd;
- 5) Kloostritaguse piiranguvöönd;
- 6) Klosterhofi piiranguvöönd;
- 7) Kochi piiranguvöönd;
- 8) Kose piiranguvöönd;
- 9) Lükati piiranguvöönd;
- 10) Nehatu piiranguvöönd;
- 11) Priisle piiranguvöönd;
- 12) Puhkekodu piiranguvöönd;
- 13) Pärnamäe piiranguvöönd;
- 14) Rummu piiranguvöönd;
- 15) Vabaõhukooli piiranguvöönd;
- 16) Viimsi metsa piiranguvöönd.

§ 5. Vööndite kaitse-eesmärk

(1) Kloostrimetsa, Rummu, Puhkekodu ja Viimsi metsa piiranguvööndites tagatakse puistute avalik kasutamine ja säilimine ning nende keskkonnakaitsealaste ülesannete täitmine.

(2) Jõesuu piiranguvööndis säilitatakse lamminiidu kooslusi.

(3) Kose, Lükati, Vabaõhukooli, Priisle, Nehatu ja Iru piiranguvööndis säilitatakse ja taastatakse lamminiidu kooslusi.

(4) Kochi piiranguvööndis säilitatakse dendrooloogiliselt liigirikast, kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtuslikku puistut ning pargi- ja aiakunsti kujunduselemente.

(5) Pärnamäe piiranguvööndis säilitatakse dendrooloogiliselt väärtuslikku puistut.

(6) Botaanikaaiia piiranguvööndis säilitatakse, arendatakse ja tutvustatakse liigirikast ning väärtuslikku taimekolleksiooni.

(7) Kloostritaguse piiranguvööndis säilitatakse lammi- ning puisniidu kooslusi.

(8) Klosterhofi piiranguvööndis arendatakse looduslähedast elamupiirkonda.

§ 6. Lubatud tegevus

(1) Kaitsealal on lubatud majandustegevus.

(2) Inimestel on lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi.

(3) [Kehtetu - RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]

(4) Kaitsealal on lubatud harrastuslik kalapüük, välja arvatud Botaanikaaiia piiranguvööndis.

(5) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevuses, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja poollooduslike koosluste hooldamisel.

(6) Kaitseala vetel on lubatud sõita mootoriga ujuvvahendiga. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud ainult Pirita jõe vetelpäästejaamast allavoolu ning Pirita jõe hooldustöödel ja järelevalve- ning päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

(7) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

(8) Kaitsealal on lubatud kuni 100 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 100 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(9) [Kehtetu - RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]

§ 7. Keelatud tegevus

(1) Kaitsealal on keelatud:

1) uue maaparandussüsteemi rajamine;

2) looduslike veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;

3) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;

4) uuendusraie, välja arvatud turberaie, mille juures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus, ning uuendusraie pargis ja botaanikaaias;

5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine veepiirile lähemal kui 25 m, üleujutatavatel aladel, külmunud pinnasel, metsamaal ning looduslikul ja poollooduslikul rohumaal;

6) maavara kaevandamine.

(2) Kaitsealal on keelatud ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine, välja arvatud:

1) Kochi piiranguvööndis ajaloolise Kochi mõisakompleksi taastamine;

2) Nehatu piiranguvööndis jõe kaldast vähemalt 100 m kaugusel;

- 3) Nehatu piiranguvööndis Ämma tee ääres maksimaalselt 8 m kõrguste eramute püstitamine;
- 4) Botaanikaia piiranguvööndis kaitseala valitseja nõusolekul botaanikaia tegevuseks vajalike ehitiste püstitamine ja hoonestatud katastriüksustele ehitiste püstitamine, kusjuures mõlemal juhul on keelatud ehitamine maakatastrisse kantud metsamaa kõlvikule ning hoonete kõrgus ei tohi ületada 10 meetrit; [RT I, 30.04.2019, 1 - jõust. 10.05.2019]
- 5) Jõesuu piiranguvööndis spordiväljakute ehitamine;
- 6) kaitseala valitseja nõusolekul rajatiste rajamine kaitseala tarbeks;
- 7) kaitseala valitseja nõusolekul teede ja liinirajatiste rajamine.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) [kehtetu - RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]
- 4) [kehtetu - RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]
- 5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 6) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda; [RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]
- 7) anda projekteerimistingimusi;
- 8) anda ehitusluba;
- 9) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist.
[RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]

§ 8. Vajalik tegevus

(1) Kõikide piiranguvööndite, välja arvatud Viimsi metsa piiranguvööndi poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende koosluste säilitamiseks vajalik niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

(2) Kochi piiranguvööndi Kose pargis on pargi ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, puu- ja põõsarinde harvendamine ning kujundamine.

§ 9. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja vaatab talle kooskõlastamiseks esitatud metsateatise läbi ja annab kümne tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist metsakoosluse liikide ning vanuse mitmekesisuse säilitamise eesmärgist tulenevalt oma kirjaliku nõusoleku või seab vajaduse korral omapoolsed tingimused.

(2) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(3) Kui tegevusi ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevustes ei arvestatud kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(4) [Kehtetu - RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]

3. peatükk RAKENDUSSÄTE

§ 10. Määruse muutmine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 11. Määruse rakendamine

Enne 8. jaanuari 2006. a kaitsealal kehtestatud detailplaneeringutes määratud kohtades on ehitiste püstitamine lubatud, arvestades § 7 lõike 3 punktides 6–9 sätestatud.

[RT I, 15.12.2015, 5 - jõust. 25.12.2015]¹ EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53).

² Pirita jõeoru maastikukaitseala on moodustatud maastikulise keeluala Pirita jõe alamjooksu org baasil. Nimetatud keeluala moodustati ENSV Ministrite Nõukogu 11. juuli 1957. a määrusega nr 242 «Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s», selle piire on muudetud ja kaitsekord kinnitatud Vabariigi Valitsuse 10. veebruari 1999. a määrusega nr 57 «Parika looduskaitseala ning Kolga lahe ja Pirita jõeoru maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine». Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj» lisa 1 punkti 2 alapunktist 299 hõlmab kaitseala Pirita loodusala, kus tegevuste kavandamisel tuleb hinnata nende mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaardi (möötkava 1 : 10 000), Tallinna linna maaregistri kaardi, riigiettevõtte Eesti Maauuringud 1992. aasta maakasutuskaardi (möötkava 1 : 10 000), Eesti Metsakorralduskeskuse Viimsi metskonna 1994. aasta ja Tallinna linnametsade 1991. a puistuplaani (möötkava 1 : 20 000) alusel, kasutades maakatastri andmeid seisuga juuni 2004. a. Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

LISA 2.

Väärtuste koondtabel

Jrk	Kaitseväärtus	Kaitse-eesmärk (30. a)	Ohutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus (10. a)
Elustik					
2.1.1	Jõesilm	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.	Elupaiga seisundi halvenemine.	Jõesilmu soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
2.1.2	Lõhe	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.	Elupaiga seisundi halvenemine. Röövpüük	Lõhe soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed. Lõhe kaitseks on kehtestatud püügipiirangud, täielik või osaline püügikeeld kehtib kudejõgedes ja meres kudejõgede suudmealal. Tõhustada tuleb järelevalvet.	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
2.1.3	Harilik hink	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.	Elupaiga seisundi halvenemine.	Hingu soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu

					ulatuses soodsas seisundis.
2.1.4	Harilik võldas	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.	Elupaiga seisundi halvenemine.	Võldase soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 35,4 ha suuruse jõelõigu ulatuses soodsas seisundis.
2.1.5	Tiigilendlane	Liigile on kaitsealal säilinud soodsad alad elutegevuseks.	Metsaraie piiranguvöönd is. Valgustuse häiriv mõju nahkhiirlaste kogunemispai kades ja liikumisteedel.	Tööd tuleb teostada arvestades liigikaitse tegevuskavas toodud tingimustega, raied tuleb kooskõlastada kaitseala valitsejaga. Planeeringute koostamisel ja taristu projekteerimisel tuleb arvestada liikide elupaiganõudlustega, sh tuleb hinnata valgustuse mõju erinevatele liikidele. Lubade või kooskõlastuste andmisel seab Keskkonnaamet täiendavaid tingimusi.	Liigile on kaitsealal säilinud soodsad alad elutegevuseks.
2.1.6	Paksukojaline jõekarp	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 4 ha ulatuses soodsas seisundis.	Elupaiga seisundi halvenemine.	Paksukojalise jõekarbi soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja meetmed.	Liik on esindatud Pirita jões ja tema elupaigad on säilinud kaitsealal vähemalt 4 ha ulatuses soodsas seisundis.
2.1.7	Saarmas	Liik asustab Pirita jõge, mis on soodsas seisundis elupaik, veekeskonna tingimused vastavad	Elupaiga seisundi halvenemine.	Saarma soodsa elupaiga säilimine on tagatud elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) kaitse-eesmärgi täitmisega ning seega on ühised ka mõjutegurid ja	Liik asustab Pirita jõge, mis on soodsas seisundis elupaik, veekeskonna

		saarma vajadustele ja piisaval hulgal on varjupaiku .		meetmed.	tingimused vastavad saarma vajadustele ja piisaval hulgal on varjupaiku.
Kooslused					
2.2.1	Metsastunud luited (2180)	Elupaigatüüp on säilinud kaitsealal 80 ha-l C-esinduslikkusega.	Raietegevus. Suur külastuskoormus, prahistamine. Pinnavormide ja alustaimestiku kahjustamine.	Vältida hooldustöid külmumata pinnasega. Raied kooskõlastatakse kaitseala valitsejaga, peamine raietegevus on ohtlike puude eemaldamine radade äärest. Muuta kaitseeeskirja keelates uuendusraied kogu kaitsealal. Külastajad on suunatud ettevalmistatud radadele. Uute infotahvlite koostamisel kirjeldada inimtegevuse mõju looduskooslustele. Paigaldatud on liikumist suunavad viidad. Lisada piktogrammide.	Elupaigatüüp on säilinud kaitsealal 80 ha-l C-esinduslikkusega.
2.2.2	Jõed ja ojad (3260)	Elupaigatüüp on säilinud 35,4 ha-l B-esinduslikkusega.	Inimtekkelised takistused (kividest ehitatud paisud).	Kividest takistuste likvideerimine korraldatakse jooksvalt vastava info laekumisel. Kivid hajutatakse mööda jõepõhja laiali, et veevoolul poleks takistusi ja säiliks kaladele vaba läbipääs.	Elupaigatüüp on säilinud 35,4 ha-l B-esinduslikkusega.
2.2.3.1	Liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*)	Elupaigatüüp on säilinud 8 ha-l B-esinduslikkusega.	Hooldamata niidud võsastuvad.	Alade niitmine koos niite koristusega, sest selle maha jätmise tekitab viltkihi, millest väiksemad taimed ei suuda läbi kasvada ning	Elupaigatüüp on säilinud 8 ha-l, millest 3,8 ha on esinduslikkusega C ja 4,2 ha esinduslikkuse

				mis takistab valguse jõudmist maapinnani. Niitude servaaladelt võsa eemaldamine.	ga B.
2.2.3.1	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Elupaigatüüp on säilinud 69 ha-l B-esinduslikkusega.	Hooldamata niidud võsastuvad.	Alade niitmine koos niite koristusega, sest selle maha jätmise tekitab viltkihi, millest väiksemad taimed ei suuda läbi kasvada ning mis takistab valguse jõudmist maapinnani. Niitude servaaladelt võsa eemaldamine.	Elupaigatüüp on säilinud 11 ha-l C-esinduslikkusega ja 58 ha-l B-esinduslikkusega.
2.2.3.1	Niiskuslembed kõrgrohustud (6430)	Elupaigatüüp on säilinud 5,1 ha-l B-esinduslikkusega.	Hooldamata niidud võsastuvad.	Alade niitmine koos niite koristusega, sest selle maha jätmise tekitab viltkihi, millest väiksemad taimed ei suuda läbi kasvada ning mis takistab valguse jõudmist maapinnani. Niitude servaaladelt võsa eemaldamine.	Elupaigatüüp on säilinud 5,1 ha-l, millest 3,3 ha on esinduslikkusega C ja 1,8 ha on esinduslikkusega B.
2.2.3.2	Puisniidud (6530*)	Elupaigatüüp on säilinud 10 ha-l B-esinduslikkusega.	Hooldamata niidud võsastuvad, puisniidud metsastuvad.	Alade niitmine koos niite koristusega, sest selle maha jätmise tekitab viltkihi, millest väiksemad taimed ei suuda läbi kasvada ning mis takistab valguse jõudmist maapinnani. Niitude servaaladelt võsa eemaldamine.	Elupaigatüüp on säilinud 10 ha-l, millest 4 ha on esinduslikkusega C ja 6 ha esinduslikkusega B.
2.2.3.3	Lamminiidud (6450)	Elupaigatüüp on säilinud 0,66 ha-l B-esinduslikkusega.	Hooldamata niidud võsastuvad.	Alade niitmine koos niite koristusega, sest selle maha jätmise tekitab viltkihi, millest väiksemad taimed ei suuda läbi kasvada ning mis takistab valguse jõudmist maapinnani. Niitude servaaladelt võsa eemaldamine.	Elupaigatüüp on säilinud 0,66 ha-l esinduslikkusega C.

2.4	Maastik (jõeorg, terrassid, paljandid)	Maastikuelemendid jõeorg, terrassid ja paljandid on heas seisundis, vaated ja kaitsealale omane maastikuilme on säilinud.	Suur kasutuskoormus, mootorsõidukitega ja maastkurataste ga sõitmine luidetel, prahistamine. Vaadete kinnikasvamine.	Külastajad on suunatud ettevalmistatud radadele, infotahvlitel on teavitus loodusele kahjulikust tegevusest, paigaldatud on piisavalt prügikaste. RMK teostab korraliselt maastiku hooldustööna Pirita jõe vaadete avamist.	Kaitsealale omane maastik on heas seisundis, maastikuilme ja vaated on säilinud.
-----	--	---	---	--	--

LISA 3. ULATUSLIKE LOODUSÕNNETUSTE LIKVIDEERIMINE JA METSAKAHJUSTUSTE LEVIKU TÕKESTAMINE KAITSEALA PIIRANGUVÖÖNDIS

Kaitstava loodusobjekti piiranguvööndis üldreeglina lubatakse tegevusi, mille mõju objekti kaitse-eesmärgile on neutraalne või positiivne. Nendel aladel on tolereeritavad ka majanduslikel eesmärkidel tegevused viisil ja mahus, mis ei ole vastuolus kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgiga. Paratamatult võib ette tulla ka olukordi, mida ei ole võimalik lahendada tavapäraselt selleks kasutatavate õigusnormide järgi (nt lageraiet oleks vaja teha suuremal alal, kui kaitsekord seda võimaldab). Tüüpilisteks sellisteks näideteks on loodusõnnetused metsamaal, nagu torm, tuli või ulatuslik metsakahjustuse levik, invasiivse võõrliigi levik jmt. Looduskaitse vaatevinklist vaadates on sellistel juhtudel tegemist metsa ökosüsteemile omaste protsessidega, milledesse pole vaja tingimata sekkuda, kuid mis maaomaniku vaatevinklist võib aga tähendada majanduslikku kahju. Lisaks esineb ka olukordi, kus mitte sekkumisega võivad kahjustused kanduda väljapoole kaitstavaid alasid: näiteks metsakahjurid võivad kaitsealalt levida majandusmetsadesse. Seetõttu peab kaitseala valitseja erandolukordades kaaluma erinevaid huve ja otsima kompromisslahendusi.

Metsaseadus võimaldab loodusõnnetuste likvideerimiseks või metsakahjustuste leviku tõkestamiseks teha lageraiet või sanitaariet (kuni täiuseni 0,3). Kaitsealadel tuleb sealjuures arvestada ka kaitse-eeskirjaga seatud piirangutega (langi suurusele, täiussele vmt). Lisaks eelnevale on võimalik teha ka kujundusraiet, kui kaitsekorralduskava seda ette näeb.

Alljärgnevalt ongi toodud piiranguvööndis ja hoiualal rakendatavad kujundusraie põhimõtted, mida kasutatakse metsakahjustuste leviku tõkestamiseks ja ulatuslike loodusõnnetuste likvideerimiseks, kui neid erandolukordi ei ole võimalik lahendada kaitsekorraga ettenähtud metsamajandamise reeglite raames (lageraie või sanitaarraiena). Kujundusraie kooskõlastamine toimub kaitseala valitseja kaalutusotsuse alusel: kaitseala valitseja hindab kujundusraie teostamise vajalikkust ja kooskõla kaitse-eesmärgiga.

Kaitstava loodusobjekti valitseja võib lubada piiranguvööndis teha kujundusraiet, arvestades järgmisi põhimõtteid:

- 1) Kahjustuste likvideerimine kiirendab kaitse-eesmärgi tagamiseks vajaliku uue metsapõlve teket või tegevus ei ole vastuolus kaitse-eesmärgiga.
- 2) Raie on vajalik võõrliigi tõrjeks või metsakahjurite leviku tõkestamiseks kaitsealalt väljapoole.

LISA 4. KAITSEKORRALDUSKAVA AVALIKKUSE KAASAMISE MATERJALID

KESKKONNAAMET

PROTOKOLL

04.02.2020, Tallinn

07.02.2020 nr 7-2/20/2238

Algus kell 14.30, lõpp kell 16.00

Juhatas: Imbi Mets, kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist
Protokollis: Riina Kotter, kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist
Osalejad: vastavalt nimekirjale (lisa 1)

Imbi Mets annab lühikese ülevaate Pirita jõeoru maastikukaitsealast, kaitsekorralduskava senisest menetlusest ja planeeritavatest tegevustest (lisa 2).

Imbi Mets: Mul on info, et RMK on osade objektide osas andnud hoolduse üle kohalikule omavalitsusele. Mis alad või objektid need on?

Alo Brandt: RMK-ga on sõlmitud lepingud terviseradade, spordiväljakute ja puhkealade osas. Oleme selle info KeA-e võlgu, saadame linnavara ameti poolt selle teile edasi. Näiteks Lükati silla eest vastutab Lasnamäe LOV.

Imbi Mets: Kas ma saan õigesti aru, et Pirita Spordikeskus tegutseb terviseradadel (näitab kaardil)? Kas terviseradasid hooldab spordikeskus?

Priit Aunroos: RMK maadel olevaid terviseradasid hooldab spordikeskus, saadan materjalid.

Imbi Mets: Kas varikatused ja selle ümbruse ala Iru silla juures on Lasnamäe LOV vastutuse all?

Leili Müür: Nii see on.

Imbi Mets: Milliste objektide eest väljaspool botaanikaiaa territooriumit vastutab botaanikaad?

Urve Sinijärv: Osad teabetahvlid jäävad jätkuvalt riigiomandis olevale maale, botaanikaad on nõus nende eest edasi hoolitsema, kui maaomanik nõus on. Õpperadade kasutamine teisel pool jõge toimub nii, et botaanikaaiast on võimalik saada võti ja siis alale juurde pääseda.

Tõnis Liinat: Kas loomi pole võimalik jõe äärsetel aladel karjatada? Ajalooliselt on Pirita jõeoru

alad olnud karjatavad, vesi on loomadele jões olemas, karjatada võiks veiseid. Pirita LOV oleks selle korraldamisest huvitatud. RMK kui maaomanik võiks toetada.

Andrus Kevvai: RMK ei tegele loomade karjatamisega ja seega RMK poolt toetust ei ole.

Riina Kotter: Poollooduslike koosluste säilitamine on kaitseala eesmärgiks ning aladele, kus on inventeeritud poollooduslikud kooslused, on ette nähtud riiklikud toetused, mida saab taotleda PRIA kaudu. Riigimaad saab RMK-lt hooldamiseks rendile võtta.

Maret Vildak: Võimalik on ka taastada alasid. Vajalik on korralikult ala tarastada.

Meelis Uustal: Paljassaare hoiualalt saadud kogemus on, et vajalik on tugeva prussaia rajamine. Aeda pole vaja loomadele, vaid inimestele. Maastikukaitsealale tuleks kindlasti piirdeaiad rajada. Vajalik oleks kontsentreeruda piiritletud aladele.

Tõnis Liinat: Pean silmas kõrkjate saart, kust ainuke väljapääs on sild.

Maret Vildak: Sellel alal on inventeeritud poollooduslik kooslus (6510). Saarel on niiskuslembesed kõrgrohustud. Vajalik on teha hooldusplaan.

Riina Kotter: Kaitsekorralduskavas on poollooduslike alade hooldamise ja taastamise vajaduse teema kajastatud, saame kavas täpsustada, et huvi korral on võimalik alasid karjatamise teel hooldada.

Andrus Kevvai: Mulle teeb muret see, et Kloostrimetsa on projekteeritud valgustus.

Tiina Napp: Meie lähtusime kooskõlastuse andmisel sellest, et valgustus pannakse ainult tee äärde, KeA seisukohast võib seda teha.

Andrus Kevvai: Kuna tegemist pole ametlike radadega, siis me ei taha nõustuda metsa valgustuse vedamisega. Kui rada on ametlik ja KOV võtab ala rendile RMK-lt ja vastutab selle eest, siis on see võimalik.

Tõnis Liinat: Praegu neid alasid hooldatakse, käidavust on tohutult palju. Elanike poolt tuli soov, tegime küsitluse, kommunaalamet rääkis RMK-ga. See võiks tulla teie bilanssi üle või muutuda ametlikuks terviseraja osaks.

Andrus Kevvai: Liin oli planeeritud raja ja kraavi vahele, kui seal on vaja kraavi hooldada, siis tekitab see RMK jaoks probleeme. On kohti, kus on vajalik vee suunamine.

Tõnis Liinat: Ilmselge on, et suure ekskavaatoriga sellele alale peale ei minda, vajadusel saab õhukaabli kaabeldusest lahti võtta ja panna uuesti üles.

Andrus Kevvai: Ümber posti manööverdamine on keeruline, töö tegija peab vastutama posti eest.

Urve Sinijärv: Ülejõe ala hooldamist praegu ei tehta. Kas on lootust, et seda võiks teha? Mis väljavaated võiksid olla?

Imbi Mets: Kui on jätkuvalt riigi omandis maa, siis kes sellega tegelema peaks?

Andrus Kevvai: Seda maad vormistatakse RMK-le, kui see on riigimaa, siis võtab RMK selle ala oma tegevusplaani.

Alo Brandt: Seal on maade tagastamise vaidlus, ülejõe ala osas on öeldud, et need peaksid riigimaaks tulema ja maade tagasi saamisest loobutakse, avaldust veel ei ole, peame ootama. See on terve luha osa.

Imbi Mets: Kaardil on sinise täpitudega punktid infostendidega, osaliselt on eramaaga tegemist.

Urve Sinijärv: Botaanikaaed pakub, et teeme selle raja osas botaanikaaias eraldi kohtumise koos RMK-ga ja leiame koos lahenduse. Rada on väga väärtuslik, oleme üksinda hädas ja tahaks põhjalikumalt teemat arutada.

Andrus Kevvai: RMK on andnud välja kirjaliku nõusoleku kümneks aastaks, et seda maad saab botaanikaaed kasutada.

Andres Tõnisson: Probleem on see, et seal on üks eraomanik, kes pole rajaga nõus. Seal on 40 m laudteed ja 40 m metsateed. Parem on, kui see maa saaks välja ostetud.

Imbi Mets: On selged kriteeriumid, mille alusel riik kaitsealuseid maid ostab, Kloostrimetsa soos selliseid looduskaitsealuseid väärtusi ja piiranguid pole, et riik võiks seda maad osta.

Tiina Napp: Varem oli nii, et kõik maa, mis on linnas kaitse all, ostetakse riigi poolt ära, siis nüüd enam nii ei ole, lähtutakse piirangute rangusest.

Andres Tõnisson: Siis on võimalus maaomanikule maksta.

Riina Kotter: KeA seda kindlasti teha ei saa, peab mingi muu lahenduse leidma.

Imbi Mets: Teemaks on veel kaitseala piiritähised ja infotahvlid. Kas on kohti, kuhu peaks panema tähiseid juurde?

Tõnis Liinat: Need kohad on näiteks metsasihid, just Kloostrimetsa osas, samuti Narva mnt ja Vabaõhukooli 18 juures, kus tehakse tuld, prahistatakse. Nendest kohtadest sõidetakse ATV-dega sisse. Üks asi on kaitseala tähis, mis piiraks, Vabaõhukooli tee juurde tuleb elamukvartal, ala kasutus läheb veel intensiivsemaks, vajalik oleks sinna märk ette panna. Vajalik oleks piirata mootorsõidukitega peale minekut. Võiks sinna panna piktogramme kaitseala sildi alla, et mootorsõidukitega sõitmine on keelatud. Me oleme kirjaliku ettepaneku RMK-le selles osas teinud, saame selle kirja välja otsida, seal oli juures joonis. Kilomeetrine lõik on probleemne. Varem olid ees kivid, mis on tõenäoliselt hooldustööde käigus eest ära lükatud.

Andrus Kevvai: Praktiliselt kogu teeäär Vabaõhukooli tee poolt on maha sõidetud.

Priit Aunroos: Pirita Spordikeskus tegeleb samade probleemidega, ühtegi alust pole sõitjaid vastutusele võtta, lõhutakse ka terviseradasid.

Riina Kotter: Seal võiks kasutada nii kaitseala märke kui ka nende juures sõitmise keelu piktogramme, saame selle kavasse lisada.

Andrus Kevvai: Vabaõhukooli tee ja Narva mnt nurka tuleb üks märk juurde panna, teine panna autosõiduraja juurde. Seal on kivid ees olnud, need on laiali lükatud. Selles nurgas, kus kivid ees on, sõideti ka tsiklitega alla.

KOV: Inimestele oleks äkki parkimist vaja, siis nad saavad autod parkida ja jala minna.

Tõnis Liinat: See ei aita, eesmärk on ikkagi alal sõita.

Priit Aunroos: Märgid tõesti aitavad, aastaid tegelesime kalameestega, kui märgid said ette, siis probleem lahenes peale esimesi trahve.

Imbi Mets: Kaitsealal on kolm infotahvlit, mis on vanad ja soiditud. Ettepanek on panna juurde kaks infotahvlit parkimistaskute juurde. Infostendidele panna ka piktogrammide keelatud tegevuste kohta.

KOV: Kloostrimetsa juures pole ka infotahvlit, seal peaks midagi olema, kergliiklustee läheb ka servast.

Tõnis Liinat: Kõige sobivam koht oleks terviseraja pikendus, sinna, kus on kergliiklustee ja Metsavahi tee.

Riina Kotter: Võiks siis praegu jääda, et ühe täiendava infotahvli planeerime lõuna poole Kloostrimetsa serva.

Imbi Mets: Kes hoolitseb nende siltide eest (pildil keskel)? Kelle poolt on need paigutatud?

Tiina Napp: Kes on need paigutanud? Need on ka Kloostrimetsas. Tõenäoliselt ikkagi Mähe Selts. Võtta ühendust Mähe Seltsiga ja öelda, et nad peaksid silte edasi hooldama.

Tõnis Liinat: Keelumärk on tõenäoliselt omavaliline, koolilapsed käisid seal.

Andrus Kevvai: Võime selle keelumärgi sealt maha võtta.

Imbi Mets: Probleem on, et metsa tuuakse aiaprahti, murujäätmeid. Kas olete nõus, et heakorra spetsialist võiks artikli teha? Asi pole ainult kaitsealal, vaid probleem on selles, et riigimetsa viiakse aiapraha loodusesse sobimatud võõrliigid.

Tõnis Liinat: Me oleme teavitust teinud, teadlikkuse tõstmisega tegelevad paljud asutused.

KOV: Murujäätmeid tuuakse ka parkidesse. Kus oli prügikasti silt?

Priit Aunroos: See on terviseraja ääres. Grupp noori sai rahastuse, me lubasime selle panna. Linnosavalitsus tühjendab prügikaste.

Imbi Mets: Kas oleks võimalik teha riigimaale purre (slaidil Vabaõhukooli taga) oja ületuseks? Teema oli jutuks avalikul koosolekul.

Tõnis Liinat: Seal on kunagi plokid ka olnud, need on pinnasesse vajunud.

Tiina Napp: Seal oli liiva varing, tänu millele ongi probleem. Tegemist on radadega, mis on sisse käidud ja mida kasutatakse, aga mida keegi ei hoolda.

Imbi Mets: Lükati silla juures nõlvadel käiakse intensiivselt, erosioon on tugev. Kas panna üles järjekordsed infotahvlid või mis on lahendus?

Tõnis Liinat: Kas infotahvlid on ainult eesti keeles? Vajalik on lisaks ka inglise keel, kolmanda keele lisamine on keeruline, siis jääb tahvlil ruumi väheks.

Imbi Mets: Meil on infotahvlid üldiselt ikka kahes keeles.

Tiina Napp: Probleem on ratastega sõitmine, piiret ette panna ei saa, tegemist on suure territooriumiga. Probleem on kalda varisemises.

Imbi Mets: Lisaks on alal ebaseaduslikud rajad, märgistus puudel sinise ja kollasega. Neil radadel on sõidetud jalgratastega, viidud on laudu, ehitatud purdeid ja sillakesi, üleval on nõõridega kiik. Tegemist on riigimaaga. Mis nende objektidega edasi saab?

Tõnis Liinat: Seal on Ukraina lipu värvid, leidsime need inimesed üles, kes neid märke puudele tegid, ettevõtte oli registreeritud Hispaanias, õnneks noormehed tulid siia ja puhastasid neid märke.

Tiina Napp: Kas see on matkaraja märgistus? Tundub nii.

Priit Aunroos: Need on tehtud orienteerumismärgistuse jaoks. Ukrainlastega pole midagi pistmist, see on rajamärgistus.

Tõnis Liinat: Seda rada ei kooskõlastatud.

Maret Vildak: Need asjad, mis seal on, tuleks ära koristada. Teha kasvõi hoogtööpäev. See tuleb kavasse tegevusena panna.

Priit Aunroos: Seal käivad maastikuratturid, oleme sealt ka liivakünkaid ära lükanud. Tegemist on isealgatuslike ehitistega, olen nõus, et need tuleb ära koristada, aga need ehitatakse sinna uuesti.

Imbi Mets: Vesiveski juures kalda all on objekt – laudtee koos platvormiga. Rajatud on ta nagu oleks kallasrajaga tegemist. Sinna keegi ligi ei saa.

KOV: Eraomanikud kunagi tahtsid sellist objekti, osaliselt on tegemist eramaaga, seal oli grillimaja. Eraomanikud tellisid, praegu on kasutusest väljas. Tiit Raukas ehitas u 2001. aastal.

Imbi Mets: Kui see objekt on munitsipaalmaal, tuleks see likvideerida. Ma saan saata maa katastritunnuse. Teine teema on jõulinnak, mis on riigimaal. Kes selle rajas? KeA-st pole kooskõlastust võetud.

Priit Aunroos: See rajati 10 aastat tagasi, praegu vahetati ainult osad välja. Tegemist on vana objektiga, mida hooldab spordikeskus.

Alo Brandt: Jõulinnakud on kaardil olemas, valitseja on Pirita Spordikeskus.

Maret Vildak: Ka objektide rekonstrueerimine tuleb kaitseala valitsejaga kooskõlastada.

Imbi Mets: Avalikustamise koosolekul olid teemaks ka murdunud puud. Raja peal on murdunud puid ja on ka jõkke kukkunud puid. Tegemist on riigimaaga ja kollase ja sinisega märgistatud rajaga.

Maret Vildak: Veekaitsevööndis on raie vaja KeA-ga kooskõlastada, vajalik on vaadata, mis tingimustel saab raie teha.

KOV: Üle ebasobivate radade kukkunud puud on hea takistus, et rada enam ei kasutataks.

Imbi Mets: Kalmuse teel on parkla, riigimaa, suurus on 0,3 ha, kuid parkla on keti ja lukuga suletud.

Andrus Kevvai: Plats on kasutusse antud, kasutatakse õppesõidu tarbeks, RMK jaoks pole see parkla oluline. Enam massilist prügistust pole, kui parkla on kinni. Algselt sulges parkla LOV,

nüüd korraldatakse parklas õppesõite. RMK ei tahaks parklat hallata, tuleb kokku leppida, mis edasi.

KOV: Parkla oleks vajalik külastajatele. Parkla ümbrus on prahistatud.

Tiina Napp: Mis kasu on parklast, kui seda kasutada ei saa?

Imbi Mets: Kultuurimälestisena on kirjas Peeter I merekindluse haubitsapatarei, saan aru, et keegi hoolitseb objektide eest. Küsimus on, kes tegeleb sissepääsu sulgemistega, tegemist on riigimaaga.

Andrus Kevvai: RMK ei ole sulgemistega tegelenud, tõenäoliselt tegeleb sellega muinsuskaitse.

Imbi Mets: Linnas on muinsuskaitse planeerimise ameti ülesanne.

KOV: Aga rekreatsiooniala, mis jäi vana liivakarjääri juurde? Kas sinna võiks teha rekreatsiooniala?

Imbi Mets: Ümbrus on täiesti ära sõidetud. Kes seda ala hooldaks, kui sinna midagi ehitada?

Priit Aunroos: Me oleme koristanud ja kokku lükanud. Täna on plaan kogu Pirita jõe äärse ala osas, mis tuleb linnale, planeerida rattarada, võib-olla see aitaks metsa säästa. Teine, mida tahame teha, on kogu jõeäär korda teha.

Maret vildak: Mida see korda tegemine tähendab?

Priit Aunroos: Vanasti oli jõgi kõrkjatest vaba, seal oli välibassein, selle võiks lahendada.

Maret Vildak: Seda tuleb siis planeeringuga lahendada. Seda teemat pole kaitsekorralduskavas vaja kajastada.

Priit Aunroos: Tuleb vaadata, kas detailplaneeringut tuleb muuta.

Imbi Mets: Kaitsekorralduskavaga roostiku niitmiseks me tegevusi ei planeeri. Kui roostiku hakata eemaldama, siis on see pidev töö. Looduskaitseks pole roostik probleem ja pole vaja eemaldada.

Leili Müür: Hooldekodu teel oli aadress, mida nimetasite, kus olid omavolilised rajatised. Seal on majad 15 ja 17.

Imbi Mets: Sissetallatud raja lõpus kalda ääres on ehitatud onnid riigi maal, need tuleb likvideerida. Saadan täpsema asukoha nii RMK-le kui LOV-ile.

Leili Müür: Linnaosa elanikkond on huvitatud jalutamisest. Kas on plaanis mingeid radu rajada? Ettepanek oleks teha korrastatud matkarada.

Imbi Mets: Kes matkaraja teeb? Kaitseala jaoks pole sinna radasid vaja (riigimaa, kaitseala lõunapoolne osa Pirita jõe ääres). LOV saab ise kaaluda matkaraja tegemist.

Andrus Kevvai: RMK on seisukohal, et meie radasid juurde ei tee.

Kalle Jõks: Mis seisukorras on Kloostrimetsa metsakorralduskava?

Andrus Kevvai: Ala on takseeritud 3–4 aastat tagasi, metsakorraldajad on värskest peal käinud.

Koosolekul oli arutelu all ka prügikastide teema, metsas on plekist kastid postide otsas. Mis nendega tehakse? Kes neid on paigaldanud ja kes hooldab? RMK planeerib need likvideerida, kui hooldajaid pole.

Riina Kotter: Objektid, mis on ebaseaduslikud ja millel pole hooldajaid, tuleb likvideerida. Lisame selle tegevuse kaitsekorralduskavasse. Riigimaal tegeleb sellega RMK.

(allkirjastatud digitaalselt)

Imbi Mets
koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Riina Kotter
koosoleku protokollija

PIRITA JÕEORU MKA kaitsekorralduskava koosolek

04.02.2020

kell 14.30 - 16.15

nimi	asutus	allkiri
Andrus Kevvai	RMK	
Leevi Krumm	RMK	
Urve Sinijärv	Tallinna Botaanikaaed	
Silja Konsa	Tallinna Botaanikaaed	
Andres Tõnisson	Tallinna Botaanikaaed	
Tõnis Liinat	Pirita LOV <i>OLI KOHAL</i>	
Kalle Jöks	Pirita LOV	
Merike Kalam	Pirita LOV	
Priit Aunroos	Pirita Spordikeskus <i>OLI KOHAL</i>	
Alo Brandt	Tallinna Linnavaaramet	
Riina Kotter	Keskkonnaamet	
Maret Vildak	Keskkonnaamet	
Tiina Napp	Keskkonnaamet	
Imbi mets	Keskkonnaamet	
Meelis Uustal	Tallinna Kommunaal- ja Keskkonnaamet	
Lea Hilson	Pirita Linnavalitsus	
Marianasimone	Pirita LOV	
Malle Pahapill	Pirita LOV	

Liisa Luuäär Lasnamäe LOV
 Jaanus Valter Lasnamäe LOV
 Kai Vähesoo Pirita LOV
 Elena Sapp Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet
 KRISTAV JÄRV LASNAMÄE LOV
 IMBI METS KKA

KESKKONNAAMET

PROTOKOLL

Tallinn, 10.12.2019

31.12.2019 nr 7-2/19/21068

Algus kell 16.00, lõpp kell 18.00

Juhatas: Imbi Mets, kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist
Protokollis: Riina Kotter, kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist
Osalejad: vastavalt nimekirjale (lisa 1)

Imbi Mets annab ülevaate Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitsekorralduskava tööversioonist (lisa 2).

Kodanik: Kes peaks soorada korras hoidma? Kes selle raja tegi?

Andres Tõnisson: Rabarada on botaanikaaria arvel ja me tahaksime sellest lahti saada.

Imbi Mets: Meil on küsimus, kas botaanikaad peaks olema riigimaal rajatise kordategija ning kas ta saab oma raha seal kasutada. Rada läheb ka eramaalt läbi ja eramaomanik ei ole sellega nõus, et rada tema maalt läbi läheks.

Riina Kotter: Täpsustan liikide inventuuride osas, et neid me ei planeerita alapõhiselt, vaid liikide põhiliselt ja üle-eestiliselt.

Kodanik: Mitu korda aastas RMK koristamas käib?

Leevi Krumm: Kui inimesed annavad metsaülemale Andrus Kevvaile teada, et alal on prügi, siis me kogume teated kokku ja koristame, tavaliselt kahe-kolme nädala jooksul.

Kodanik: Kes hooldab prügikaste Vabaõhukooli ja jõe vahel teeraja ääres? RMK koristas sinna silla, inimesed enam läbi sealt ei saa. Keegi ala ei hoolda. Tegemist on riigimaaga.

Leevi Krumm: RMK-le ei kuulu alal tühtegi prügikasti.

Imbi Mets: Vaatame selle ala üle ja kontrollime, kelle maaga on tegemist ja kes peaks heakorra eest vastutama.

Riina Kotter: Kavale tehtud ettepanekute hulgas oli juttu ka sellest, et jões on roostikku, mida peaks eemaldama. Me kavaga praegu roostiku eemaldamist ei planeeri. Pirita jõgi on suur jõgi ja roostik ei takista jõe läbipääsu, pigem on roostik vajalik, see vähendab pinnasest jõkke kanduvate toiteainete hulka, samuti pakub elupaiku jõeelustikule.

Tiina Rebane: Fosfori- ja lämmastikutühendid on paadisadama juures kõvasti üle normi. Kes seda kontrollib? TTÜ on uurinud paadisadamas vee kvaliteeti ja tühendid on üle normi.

Imbi Mets: Seirepunktid on kaitsealal, kaitseala lõpeb silla juures.

Kodanik: Ettepanek on jõe suudmesse panna seirepunkt, praegu ei analüüsita suudmeala. Räägime paadilaenutuse juures linnavalitsuse kai ümbrusest.

Riina Kotter: Me saame teha ettepaneku seal seiret teha.

Kodanik: Mida tähendab valgustuse probleem nahkhiirte puhul?

Imbi Mets: Valgustuse mõju tuleb hinnata siis, kui töid kavandatakse, näiteks kui ehitatakse kergliiklusteed ja planeeritakse valgustus, siis tuleb sellega arvestada.

Arne Saluste: Ütlete, et jõge ei saa puhastada, aga mis saab puudest, mis kukuvad kraavi. Lepad kukuvad kraavi ja hakkavad seal mädanema. Kraavid on täis ja kõik mädaneb kraavis, vesi ei nõrgu enam kraavi. Sadevetetorusid ei saa õigeid panna, kõik ummistuvad.

Üllar Rammul: Nii suurtele projektidele tehakse keskkonnamõju hindamine, mille raames valgustust analüüsitakse.

Arne Saluste: Aga mis juhtub siis, kui sademetevesi surutakse torudesse? Ettepanek oleks kraav puhtaks teha, kraav asub riigimaal. Vesi ei jookse ära linnatänavatelt, veesurve on nii suur.

Tiina Napp: Siin on linnaplaneerimisega ka probleem.

Malle Salu: Kas on kindel, et Kloostrimetsa tehakse valgustatud rada? Mina sain aru, et Liinat planeerib valgustust mere ääres.

Tiina Napp: Jah, projekti koostatakse praegu, planeeritakse valgustatud rada. Keskkonnaamet lisab valgustuse projekteerimiseks tingimused.

Kodanik: Valgusreostus on tohutu, kogu metsaalune on üle valgustatud.

Kodanik: Reidi teel on üks rida teise järel lambid, põlevad öö läbi.

Imbi Mets: Täiesti nõus sellega, et valgustus on linnades ja asulates suurenenud.

Imbi Mets: Kochi suvemõisa probleemi kaitsekorralduskavaga lahendada ei saa. Mõis on eraomandis. Võtsin ühendust Tallinna Linnaplaneerimise muinsuskaitse osakonnaga. Omanikuga on suheldud, peahoonele on katus pandud. Nad ei saa omanikult praegu rohkemat nõuda. Kohalik omavalitsus saab teha omanikule ettekirjutuse ja paluda kinnistul heakord tagada. Keskkonnaamet ei saa seda probleemi lahendada.

Kodanik: Hiljuti on väravad olnud avatud, sinna pääseb vandaalitsema.

Kodanik: Mitte kusagil kavas ei planeerita WC-sid, metsaalune on mustust ja prahti täis.

Leevi Krumm: Põhimõte on matkaradadel, et kui sa jõuad midagi kaasa võtta, siis jõuad selle ka ära viia. RMK ei korralda Pirital otseselt külastust, ametlikke matkaradasid siin RMK-l ei ole, seega ei ole ka plaanis WC-sid paigaldada.

Kodanik: Kuidas siis Lasnamäe elanikele seletada, et prahti sinna ei toodaks?

Üllar Rammul: Eks see on teavituse küsimus, infotahvlitel peaks teavitama rohkem.

Imbi Mets: Võimalik on kasutada ka piktogramme.

Kodanik: Bussijuhid käivad Vabaõhukooli juures metsas. Bussipark ei tee sinna WC-d. Minge vaadake, mis seal taga on.

Kodanik: Kui palju RMK-l finantse on, et seda teha?

Leevi Krumm: Ma seda ei oska kommenteerida.

Imbi Mets: RMK korraldab niitude taastamist ja hooldamist, selle raames koristatakse ka praht. RMK-l on järgmisel aastatel kaitsealal niitude taastamist 19 ha-l, see pole vähene töö. Terve kaitseala peale tuleb päris palju hektareid, mida hooldada.

Kodanik: Kes korraldab raietegevust RMK-s?

Kodanik: Kas lamapuit jäetakse metsa?

Imbi Mets: Elurikkuse jaoks jäetakse puit metsa.

Leevi Krumm: Kloostrimetsas tehakse sanitaarraieid ja eemaldatakse ohtlikke puid.

Kaupo Kohv: Kui on kaitseala ja linnaäärsed metsad, siis need alad on erilise tähelepanu all. Kui tuleb kuskilt teade, et puud on majade poole kaldu ja on ohtlikud, siis tehakse eraldi teed, et need puud ära raiuda. Mingit eraldi eesmärki, et Kloostrimetsa tuleb majandada, RMK-l ei ole.

Maila Moor: Tahan teha ettepaneku. Kavas on kirjas, et muudetakse kaitsekorda kaitsekorraldusperioodi lõpus. Kaitsekorda tuleb muuta varem, praeguse kaitsekorra alusel saab Kloostrimetsas teha uuendusraiet.

Kaupo Kohv: Selliseid plaane, et Kloostrimetsa raiuma hakata, RMK-l ei ole. Kohalikud peavad mõtlema selle peale, et soovid on vastandlikud. Kui raied keelata ja kui metsa eluring hakkab tööle, siis õige ruttu tekib teema, et paljud inimesed tahavad tegelikult seda metsa näha kui puhkemetsa, kus poleks lamapuitu. Mingi võimalus sanitaarraiet teha peaks säilima. Kaitsealadel RMK Natura elupaigatüüpe ei raiu, raie ise oleks Pirital ka logistiliselt keeruline.

Maila Moor: Miks ma üldse ma teema üles võtsin, on see, et Kloostrimetsas pole elupaigatüüpe.

Metsakalmistu kõrvalt võib metsa maha võtta, dokumendid seda ei keela. Üle-eestiliselt võetakse metsa maha.

Kaupo Kohv: Kaitsealadel piiranguvööndites on RMK-l väga vähe raieid, ainult 100 ha-l üle kogu Eesti, piiranguvööndites on RMK-l uuendusraie surve väga väike. Tõesti, kaitse-eeskiri seda lubab.

Riina Kotter: Oleme nõus, et kaitsekorra muutmine on vajalik, millal seda teeme, on teine küsimus. Meil on prioriteetsemad alasid praegu töös, samuti on alal tegemist riigimaaga, kus RMK uuendusraieid planeerinud pole, otsest ohtu raiete tõttu Kloostrimetsale praegu ei ole.

Kodanik: Konkreetsust on kindlasti vaja. Näiteks on inimestele öeldud, et nende majade kõrvale ei tule midagi. Sotsiaalmaa muudeti elamumaaks. Mõne aasta pärast võib olukord muutuda, vaja on konkreetsust.

Riina Kotter: Kui alale esitatakse metsateatis uuendusraieks, saab Keskkonnaamet teha väärtuste kaitse vajadusest lähtuvalt ettepaneku ala kaitsekorda muuta, siis saab metsateatise menetluse peatada.

Kodanik: Pirita ringraja juures olen näinud, et puud kooritakse ja pärast võetakse maha. Mida ette võtta sellisel puhul?

Kodanik: Kui inimene soovib vabaneda vahtrast, siis ta vigastab puud.

Arne Saluste: Kuidas juhtub, et puud paljaks lähevad. Pannakse mingit ainet, et puu kuivaks ja siis rähnid koorivad puhtaks. Me peame mõtlema sellele, et ka Vabaõhukooli juures on mets, mida hooldatakse. Te tahate ka Kloostrimetsast teha ala, et sealt ei võeta ühtegi puud maha.

Imbi Mets: Inimesed tahavad linnas näha parkmetsa.

Üllar Rammul: Teen ettepaneku, et kaks õpperada on raskesti leitavad. Tegevuste tabelis viitade paigaldamist pole, see võiks seal olla.

Imbi Mets: Mõte jäi toppama selle taha, kellele see rada kuulub. Botaanikaaed on teinud ettepaneku, et see rada anda RMK-le.

Üllar Rammul: Sõltumata omanikust on probleem üleval.

Kodanik: Kas kohalikul omavalitsusel on ka mingi roll on? Tundub, et need asjad, mis logisevad, on elanike üldhuvides.

Imbi Mets: Üldine heakord on kohaliku omavalitsuse vastutusala.

Kaupo Kohv: Mida me RMK-s oleme teinud, on see, et RMK-ga saab kokku leppida, kui riigimaal tegevusi tehakse. Teeme kokkuleppe. RMK-l pole mingit probleemi, kui linnaosa näeb, et tal on inimeste jaoks vaja panna viitasid, käimlaid jms. Seda kindlasti pole, et RMK ei luba, meil on objekte nii palju, et ei soovita kohustuste juurdevõtmist. Me lubame panna tualette, aga hoolduskohustus on objekti osas sellel, kes objekti paigaldab.

Kodanik: KIKi rahadega tehakse objekt, aga hooldajat enam pole.

Leevi Krumm: Praegu oli külastuskorralduse kommentaar, et RMK-l puudub huvi rabarada üle võtta.

Kodanik: Prügistaja on enamjaolt Lasnamäelt, tuleks koostööd teha.

Arvo Treier: Kas teie arvates on looduskaitse ja valgustatud rada läbi Kloostrimetsa loomulikult kokku käivad asjad? Kuidas selline idee on alguse saanud? See on ebaloomulik. Isegi sellel telefonil, mis lastel käes on, kuna nad kardavad metsa minna, on taskulamp nii tugev, et nad saaksid seda kasutada.

Imbi Mets: Projekteerimistingimused esitas Tallinna Linnaplaneerimisamet, et saaks õhtusel ajal liikuda ja see oleks turvaline.

Üllar Rammul: Kommenteerin seda kohaliku elanikuna ja teiselt poolt bioloogina. Asju on võimalik kokku panna, see, et seal valgustus on, ei tähenda, et nahkhiired seal olla ei saa.

Imbi Mets: Need teravad probleemid on seetõttu, et kaitseala asub linnakeskkonnas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Imbi Mets
koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Riina Kotter
koosoleku protokollija

Pirita jõeoru MKA Kaitsekorralduskava avalikkuse kaasamise koosolek

Pirita LO Valitsus, Kloostri tee 6

10. detsember 2019

kl. 16.-18.15

	nimi	asutus/eraisik	allkiri
1	Malle Salu	pensionär	Malle Salu
2	Üllas Pannus	eraisik	Üllas Pannus
3	Art Piipuu	eraisik	Art Piipuu
4	Marta Moor	elanik	Marta Moor
5	Levi Kuumu	RMK	Levi Kuumu
6	Ilmar Saluste	KÜ Katsakooli tee 13-4	Ilmar Saluste
7	MAREK LAIMETS	ERISMK	Marek Laimets
8	Aet Attemant	eraisik	Aet Attemant
9	PEETER DIHLAK	Pirita elanik	Peeter Dihlak
10	Meeli Untal	Tln Kõhkonen ja Kõnnuvalamet	Meeli Untal
11	Ilmar Kuuinark	eraisik	Ilmar Kuuinark
12	Andri Tõrber	elanik	Andri Tõrber
13	Hannes Moos	eraisik	Hannes Moos
14	GAIDA MÄGI	eraisik	Gaida Mägi
15	TIRET RÄNI	Pirita elanik	Tiret Rani
16	Mariina Tõnismäe	Pirita elanik	Mariina Tõnismäe
17	Lea Wilson	Pirita elanik/Piritalok	Lea Wilson
18	Lage Parem	Pirita elanik ja haldamaja liige	Lage Parem
19	Ene Allmäe	Pirita elanik	Ene Allmäe
20	Ülo Hage	Pirita elanik	Ülo Hage
21	Karin Kotay	Pirita elanik	Karin Kotay
22	Andres Jõnsson	Tallinn Botaanikaaed	Andres Jõnsson
23	Kadi Karmen Kaldma	eraisik	Kadi Karmen Kaldma
24	Maarja Mirjam Rajasaar	Pirita elanik	Maarja Mirjam Rajasaar
25	Ria Lepane	Pirita-Kõne elanik	Ria Lepane
26	Merike Pinn	Pirita LOV	Merike Pinn
27	Allan Neer	Pirita elanik	Allan Neer
28	Judra Schmidt	Pirita elanik ja Sõprusklubi	Judra Schmidt
29	Kati Jakobson-Lett	Pirita elanik	Kati Jakobson-Lett
30	Piret Velleste	Pirita elanik	Piret Velleste
31	Riina Kõtor	Kõnnuvalamet	Riina Kõtor

31	Niljo Kallas	Piirita elanik	N Kallas
32	KRISTINA ARUJA	Piirita elanik.	~~Ma~~
33	Helle Nigul	Piirita elanik	H Nigul
34	IMBI METS	keskonnaraamat	~~Met~~
35	Tina Mey	Keskonnaraamat	Mey
36			
37			
38			
39			
40			

LISA 5. FOTOD (AUTOR IMBI METS)

Foto 1. Erosioon Kloostrimetsa tee 34 litemännikus Pirita jõe kaldal.

Foto 2. Ebaseaduslikult sissesõidetud ja kindlustatud rajad.

Foto 3. Lagunenud puidust platvorm ja laudtee.

Foto 4. Punkt 11. Veetaimed Pirita jões.

Foto 5. Punkt 13. Pajustik.

Foto 6. Jõulinnak, kv VI128 er 8.

Foto 7. Vaade endisele liivakarjäärile.

Foto 8. Vaade endisele liivakarjäärile.

Foto 9. Vananenud infotahvel.

Foto 10. Pärnamäe puisniit.